

فهرست

۲.....	درس اول
۱۲.....	درس دوم
۲۲.....	درس سوم
۳۲.....	درس چهارم
۴۴.....	درس پنجم
۵۴.....	درس ششم
۶۵.....	درس هفتم
۷۵.....	درس هشتم
۸۰.....	درس نهم
۸۴.....	درس دهم
۹۴.....	درس یازدهم
۱۰۰.....	درس دوازدهم
۱۱۳.....	درس سیزدهم
۱۲۲.....	درس چهاردهم
۱۳۲.....	درس پانزدهم
۱۴۳.....	درس شانزدهم
۱۵۱.....	درس هفدهم

درس اول
آفریدگار زیبایی

اهداف درس:

آشنایی با توانایی خداوند و آفرینش طبیعت (فصل ها)

درس نامه

در سال گذشته با نوشتن بند آشنا شده اید و یاد گرفته اید که مراحل زیر به ترتیب در نوشتن بند مهم است .

۱-انتخاب موضوع-۲ محدود کردن موضوع کلی-۳ نوشتن جمله ی موضوع-۴ نوشتن بقیه جمله

مثال- ۱ : انتخاب موضوع : توانایی خداوند

۲-محدود کردن موضوع کلی : آفرینش فصل ها

۳-نوشتن جمله ی موضوع : بهار ، تابستان ، پاییز و زمستان (۴فصل زیبای طبیعت هستند .)

۴-نوشتن بقیه ی جمله ها در تکمیل جمله ی موضوع

لغت های درس

گفت و گو - صحبت - بهتر - نقاشی - بقیه - تصمیم - جهان افروز - انتخاب - خورشید - پذیرفت - هنرمند
شروع - اول - نخست - گردنبندهای - صورتی - اطراف - حشرات - حال - غوک - تصویر - منظره ای - اثر
خاکستری - منظره ی - طبیعت - لذت - سراسر - بوته های انبوه - گلگون - خوشه های طلایی - مزارع
همان - آتشین سراغ - ارغوانی - بعضی - سروها و صنوبرها - بگذار - طور - باقی - قطره های - براق
مهاجر - ضخیم - پهن - نظر - سطح - قشر - دل انگیز - نظاره - هوشیار - معرفت

هم خانواده

تصویر - مصوّر - تصاویر - صورت	زینت - تزیین - مزین	بقیه - باقی
مزارع - مزرعه - زراعت - زرع	هنرمند - هنرنا - هنر	نخست - نخستین
طبیعت - طبع - طبیعی - مطبوع	مهاجر - مهاجرت - هجرت	حشره - حشرات
نقش - نقاشی - نقشه - نقوش	سطح - مسطح - سطوح	روشن - روشنایی
منظره - نظر - ناظر - نظارت	صبح - صبحانه - صبحگاه	جوی - جوینده
تابش - تابنده - تابان - تابندگی	پهن - پهنه - پهناور	انتظار - منتظر
سعدی - مسعود - سعادت - سعید	اثر - تاثیر - موثر - آثار	زیبایی - زینده
هوش - هوشیار - با هوش - هوشمند		قشر - اقشار
معرفت - عرفان - تعریف - معروف - عرف		

واژه نامه

سر انجام : عاقبت ، پایان	آویخت : آویزان کرد ، پایین انداخت
سراغ : پی چیزی رفتن	اثر : نشانه ، علامت
شاخسار : شاخه ی درخت	ایجاد کرد : آفریدن ، به وجود آوردن
شروع : آغاز	انبوه : بسیار ، زیاد
شگفت انگیز : تعجب آور ، عجیب و غریب	برکه : آبگیر (جایی که آب جمع می شود)
غوک : قورباغه	پذیرفت : قبول کرد ، به عهده گرفت
قشر : لایه و پوسته	تاب نیاورد : تحمل نکرد ، طاقت نیاورد
گلگون : سرخ رنگ ، به رنگ سرخ	ترسیم کرد : نقاشی کرد
مزارع : جمع مزرعه	جهان افروز : روشن کننده ی جهان
مهاجر : هجرت کننده	جلا : صیقل دادن ، روشن کردن
نخست : اول ، ابتدا	چیره دست : ماهر ، زبر دست
نشان : علامت ، نشانه	داوری : قضاوت کردن
نظاره کنند : نگاه کنند ، تماشا کنند	دریغ : افسوس ، آه
پنهان : مخفی	دل انگیز : زیبا ، جالب
زینت دادن : آرایش دادن ، آراستن	دمی : لحظه ای ، هنگام

۱- برای هر یک از کلمه های زیر یک کلمه مترادف (هم معنی) بنویسید.

نشان:

نیلی:

ایجاد کرد:

پذیرفت:

آویخت:

نهان:

۲- با توجه به کلمه های زیر، مترادف ها را به هم وصل کنید.

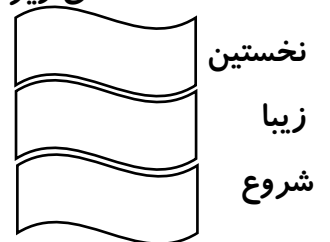
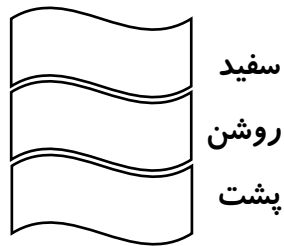
نقاشی کردن
افسوس
مخفی
علامت
قورباغه
لحظه ای
پرتاب کرد
لایه

دریغ
ترسیم کردن
نشان
نهان
غوک
افکند
دمی
قشر

۳- به هر یک از کلمه های زیر، یک واژه مناسب اضافه کنید و ترکیب جدید بسازید.

پرستو کاج رودخانه خورشید

۴- مخالف کلمه های زیر را بنویسید.

۵- کلمه های زیر را با نشانه های مناسب کامل کنید.

ل...ت ب...ضی ن...اره گل...ون

م...ارع ت...ویر ق...ره ت...میم

۶- هر یک از واژه های زیر را با پسوند (گار) ترکیب کنید و در جای خالی بنویسید.

آفریده + گار: پرورده + گار: کرده + گار:

۷- با مرتب کردن کلمه های در هم ریخته، یک جمله کامل بنویسید.

لذت - برد - خورشید - دیدن - از - طبیعت - بهار - منظره ی

درختان - باران - قطره های - را - جلا - است - داده

دشوار - میان - بود - داوری - هنرمندان

کرد - نقاشی - خورشید - پاییز - نگاه - به

۸- با جا به جا کردن حروف کلمه مناسب را پیدا کنید و سپس با آن جمله بنویسید.

--	--

ت - پ - ی - ر - ف - ذ :

--	--

ک - ه - ر - ب :

--	--

ل - و - گ - ن - گ :

--	--

ج - ه - م - ا - ر :

--	--

ص - م - ت - م - ی :

۹- املاي درست هر کلمه را بنویسید.

رنگ ارقوان سرو و سنوبر شگفت انگیز

نذر حوشيار نقاشان چير دست

۱۰- واژه های زیر را به دو گروه (اسم و صفت) طبقه بندی کنید.

کیف - مهربان - زیرک - دفتر - مداد - درستکار - پشتکار - پاک کن - کتاب - صبور - شجاع - نقاله - موبد
 پرگار - قلم - دلیر - تمیز - خط کش

اسم :
 صفت :

۱۱- به هر یک از واژه های زیر، یک کلمه اضافه کنید و با ترکیب جدید یک جمله بسازید.

بهار..... :
 آبی..... :

۱۲- جمع کلمه های داده شده را بنویسید.

پرنده : هنرمند : قطعه :
 دره : درخت : موجود :

۱۳- از میان کلمه های زیر، کلمه هم معنی، مخالف، هم خانواده را جدا کنید و در جدول زیر قرار دهید.

دريغ - نظر - نخستين - افسوس - ناظر - آخرين - پنهان - مزرعه - خاموش - نهان - مزارع - روشن - غوک
 طبيعي - دشوار - قورباغه - طبيعت - آسان .

مخالف	هم خانواده	مترادف
..... ≠ - =
..... ≠ - =
..... ≠ - =

۱۴- جاهای خالی را با کلمه مناسب کامل کنید.

دستی به شانه های درختان هلو، بادام، و درختان دیگر برد و بر آنها گردنبندهایی از گل های
آویخت. در جنگل با رنگ گودال های کوچک و بزرگ درست کرد و در اطراف این گودال ها گل های
نرگس و بنفشه را درخت و به همان رنگ باقی ماندند.
روی سیم های برق دسته دسته پرستوهای مهاجر

۱۵- واژه های هم خانواده را هم رنگ کنید.

بخشنده	هجرت	مهاجر	نظاره	منظره	نقش	اطراف
بخشش	مسطح	نقاش	سطح	پوشش	طرف	پوشانید

۱۶- با واژه های زیر یک جمله خنده دار بنویسید.

(دشت، خرگوش، کشک)

۱۷- کلمه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

*بعضی از درختان را با رنگ زرد لیمویی (نشانید، پوشانید).

*آیا می توان تابلویی زیباتر از این (ساخت ، سازد) ؟

*تصمیم گرفتند خورشید جهان افروز را به داوری (انتخاب کردند ، انتخاب کنند).

۱۸- درباره (گل) کمی فکر کنید و سپس آن را به موضوع کوچکتر تقسیم کنید و درباره هر یک از موضوع های

کوچک یک سطر بنویسید.

۱۹- متن زیر را تا یک سطر ادامه دهید.

یکی از زیباترین و بهترین نعمت هایی که خداوند آفریده است، خورشید

.....

۲۰- مفهوم ضرب المثل (با یک گل بهار همیشه) یعنی چه؟

۲۱- در جدول کلمه هایی را که در متن درس آمده است ، پیدا کنید و آن ها را در کنار جدول بنویسید .

م	گ	و	د	ا	ل	س
ا	ط	ص	ن	و	ب	ر
ط	ل	ا	ی	ی	ب	ا
ر	م	ز	ا	ر	ع	غ
ا	ر	غ	و	ا	ن	ی
ف	ش	د	س	ط	ح	ر

۲۲- برای کلمه های زیر یک مترادف بنویسید .

چیره دست	قشر	جهان افروز	جلا دادن	زینت داد

۲۳- در متن زیر غلط املائی را پیدا کنید و املائی صحیح آن را در سطر زیر بنویسید .

تابستان ، کنار جنگل را با بوته های انبوح تمشک زینت داد و پاییز روی سیم های برق ، دسته دسته پرستوهای محاجر نشانید و زمستان ، ابرهای زخیم خاکستری رنگ را در آسمان پهن کرد . خورشید گفت : " ای نقاشان چیره دست به نوبت نقاشی کنید و اصرر شگفت انگیز خود را به وجود آورید و بگزارید مردم از تماشای آن ها لذت ببرند .

.....

۲۴- کلمه های زیر را بخوانید و آن ها را به ترتیب حروف الفبا بنویسید .

شروع - زینت - خوشه های - مهاجر - ضخیم - قشر - تشخیص - نظاره - آفرینش - هنرمند - سطح

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

۲۵- کلمه های سمت چپ و راست را به یکدیگر وصل کنید تا ترکیب جدید بسازید .

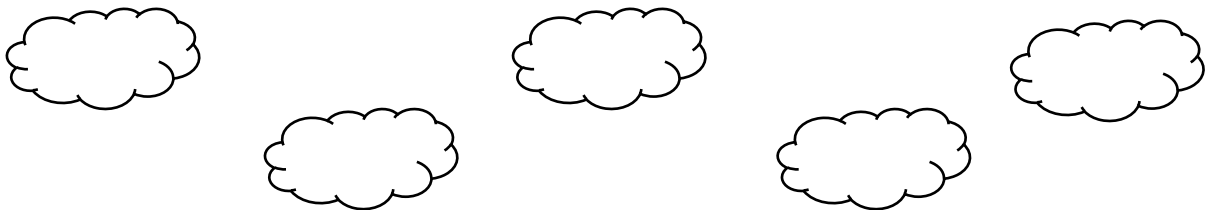
تابستان
 باران
 جهان افروز
 کوچک
 رودخانه
 مهاجر

خورشید
 گودال های
 فصل
 قطره های
 پرستوهای
 سطح

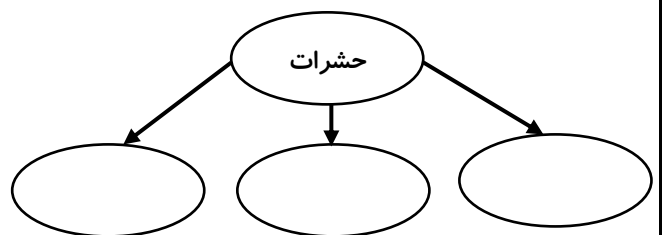
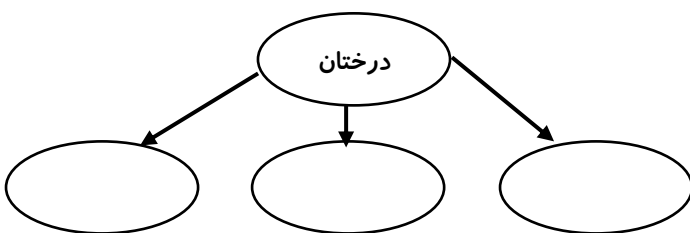
۲۶- از متن درس، کلمه هایی پیدا کنید که با نشانه های زیر، آغاز شده است .

غ : ط : ص : ح :

۲۷- با دیدن و شنیدن کلمه (باغ) چه کلمه هایی را به یاد می آورید ؟

۲۸- نمودار زیر را کامل کنید .

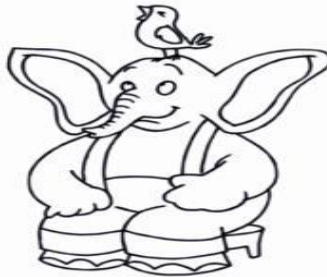

۲۹- وسایل را متناسب بودن آن ها با یکدیگر دسته بندی کنید و برای هر دسته نام مناسب انتخاب کنید .

دفتر - مداد - ارّه - کیف - چکش - کلاه - دستکش - چوب - صندلی - شلوار

۳۰- با توجه به متن درس به پرسش های زیر پاسخ دهید .

- الف) داور مسابقه (نقاشی فصل ها) که بود ؟
- ب) تابستان برای نقاشی خود از چه رنگ هایی استفاده کرد ؟
- ج) در نقاشی بهار نام چه جانوران و حشراتی ذکر شده بود ؟

درس دوم

کوچ پرستوها

اهداف درس :

معرفی یکی از شگفتی های عالم خلقت (کوچ پرستوها)

یادآوری نشانه ی ویرگول و اهمیت آن در جمله

درسنامه

گاهی لازم است درباره ی یک بخش از جمله توضیح کوتاهی داده شود این جمله توضیحی را میان دو خط تیره می نویسیم.

مثال: پرستوها، لانه ی خود را - اگر آسیب دیده باشند - مرمت می کنند.

جمله توضیحی

نکته: اگر جمله ی توضیحی که بین دو خط تیره قرار دارد حذف شود اشکالی در معنی و پیام جمله ی اصلی پدید نمی آید.

جمله معلوم و مجهول

*به جمله ای که فاعل یا کننده ی کار در آن معلوم باشد، جمله ی معلوم می گویند.

مثال: مریم توپ را برداشت.

*جمله ای که فاعل یا کننده ی کار در آن مشخص نیست، جمله ی مجهول نام دارد.

مثال: توپ برداشته شد.

*نکته: ما هم می توانیم جمله ها را تغییر دهیم، طوری که فعل جمله عوض شود و فاعل جمله معلوم نباشد.

مثال: در هنگام کوچ، پرندگان شکاری بعضی از پرستوها را می ربایند.

جمله معلوم است و فاعل آن پرندگان شکاری هستند.

مثال: در هنگام کوچ بعضی از پرستوها ربوده می شوند.

جمله تغییر کرده و مجهول است یعنی فاعل آن مشخص نیست.

ویرگول

علائم نگارشی در متن به ما کمک می کنند تا درست بنویسیم و درست بخوانیم. این نشانه ها فقط در نوشتارها می آیند.

یکی از نشانه های پر کاربرد و مهم ویرگول یا درنگ نما (،) است. این نشانه ی مکث کوتاه در جمله است.

لغت های درس

اوایل - لطیف - دل نشین - جامه ی - گذشته ی - آسیب - عهده - بیاموزند - می گذارند - حشراتی - غذا
 راه و رسم - زندگی - آسودگی - اما - آغاز - هنگام - کمیاب - معتدل تری - برق - جمع - نظر - مشغول
 عده ای - جنب و جوش - برمی خیزیم - معلوم - طولانی - خطرها - تغییرات - محله ی - عقاب - قرقی
 ناگهان - سلامت - بعضی - شگفتی های - سپری - پیمودن - اشتباه - قدرت - راه یابی - نهاده

هم خانواده

جمع - جامع - مجموع - جامعه - جمعه - جماعت	اعتدال - معتدل - متعادل
معلوم - علوم - علم - عالم - معلّم - تعلیم	مشغول - شغل - شاغل
طولانی - طول - طویل	سفر - مسافر - مسافرت

واژه نامه

آسودگی : آرام و راحت بودن	اوایل : آغازها، پیش ها
بر می خیزیم : بلند می شویم	به سر برده اند : گذرانده اند، وعده به جا آورده اند
بیابند : پیدا کنند، حاصل کنند	پی در پی : پشت سر هم
پیمودن : طی کردن راه	جامه : لباس، تن پوش
بکوشند : کوشش کننده ، تلاش کنند	پرورش دهند : آموزش دهند، تربیت دهند
پیشین : گذشته، قبلی	دل نشین : جذاب، زیبا ، قشنگ
راهیابی : راه یافتن	عهده : مسئولیت ، وظیفه
جنب و جوش : فعالیت بسیار، هیجان	راه و رسم : روش، شیوه
کمیاب : نادر ، نایاب	لطیف : ملایم ، نرم
ربودن : دزدیدن ، جذب کردن	معتدل : جایی که آب و هوای نه سرد و نه گرمی دارد
سپری شدن : به پایان رسیدن، به اتمام رسیدن	شگفتی : تعجب ، حیرت
کوچ : مهاجرت	معلوم : مشخص
منتظر : چشم به راه ، امید داشتن	می پیمایند : طی می کنند
ناگهان : دور از انتظار و بی خبر	نظر : نگاه کردن ، نگریستن
ناچار : ناگزیر ، بیچاره	نهاده است : قرار داده است

۱- برای هر یک از کلمه های زیر یک مترادف بنویسید.

 راهیابی:	 بکوشند:	 آسودگی:
 نهاده است:	 عهده:	 پرورش دهند:
 ربودن:	 پیمودن:	 جنب و جوش:

۲- کلمات را در ردیف مناسب خود قرار دهید.

کلمه اول درختان خطرات پرنده جوان اواخر پرندهگان

	مفرد
	جمع

۳- کلمه های در هم ریخته را مرتب کنید.

سفر - پایان - خود - پرستوها - به - سلامت - را - می رسانند - بیش تر - به

لطافت - باز - هوا - اوایل - می یابد - خود - را - بهار - در

۴- به هر یک از واژه های زیر یک کلمه مناسب اضافه کنید و با ترکیب جدید یک جمله بسازید.

		داستان:
		پرستو:

۵- با حروف در هم ریخته، کلمه بسازید.

گ - ب - ز - ا - ت - ش

ل - ش - غ - م - و

س - د - و - آ - گ - ی

ی - ل - ط - ا - و - ن

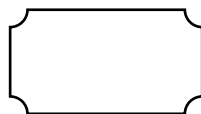
گ - ف - ش - ی - ت

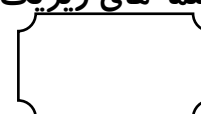
و - ع - م - ل - م

۶- برای کلمه های زیر یک هم خانواده بنویسید.

اعتدال:

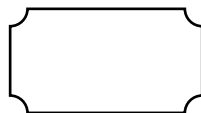
طبیعت:

مجموع:

ناظر:

طویل:

شغل:

سفر:

منظره:

۷- متن زیر علامت نگارشی کم دارد، آنها را در جای خالی قرار دهید.

علی و فاطمه در کنار مادر بر روی میل نشسته بودند از چهره هایشان مشخص بود که خیلی بی حوصله هستند نه کار می کردند و نه حرفی می زدند پدر فاطمه پس از کمی استراحت از اتاق بیرون آمد و در کنار بچه ها نشست از آنها پرسید چی شده چرا اینقدر پکر هستید بچه ها گفتند حوصله مان سر رفته است.....

۸- با توجه به معنی هر کلمه املای صحیح آن را پیدا کنید و به آن وصل کنید.

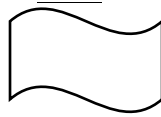
پرسش	سوال	اکنون	هالا
	سؤال		حالا
نیرومند	قوی	جهان	عالم
	غوی		عالم

۹- از متن درس دو جمله زیر را پیدا کنید و بنویسید.

علائم نگارشی	جمله	نوع جمله
		خبری
		پرسشی

۱۰- مترادف کلمه های مشخص شده را بنویسید.

پرستوهای جوان ، کار ساختن و پرداختن لانه را خود به عهده می گیرند .

پرستوها در اوایل بهار که هوا لطافت خود را باز می یابد از سفر باز می گردند .

۱۱- در جاهای خالی کلمه های مناسب قرار دهید .

پرنده های - پیمودن - زندگی - پیشین - پرستوهاست

*دنیایی که ما در آن می کنیم ، شگفتی های فراوانی دارد . یکی از این شگفتی ها ، بازگشت این کوچک ، پس از سپری شدن زمان دراز و طولانی ، بدون آن که اشتباه کنند ، دوباره به لانه ی خود باز می گردند .

۱۲- جمله های زیر را بخوانید و با توجه به معنی آن کلمه درست را انتخاب کنید.

موشکا، بی بی را خیلی دوست داشت و از (غصّه - قصّه) خوردن او غمگین بود. شیر (برخاست - برخاست) و خودش را تکان داد.

معلم از دانش آموزان پرسید : اوقات (فراغت - فراقت) خود را چگونه سپری می کنید؟

۱۳- واژه (باز) را به یک واژه دیگر اضافه کنید و ترکیب جدید بسازید، سپس با هر کدام یک جمله بسازید .

۱۴- در میان کلمه های زیر، کلمه های مترادف و مخالف را جدا کنید و در جدول زیر قرار دهید.
 اواخر - باعث - جامه - ضعیف - آخر - کم - کوچ - جفت - سبب - ناچار - لباس - قوی - نایاب - فراوان
 سختی - ناگزیر - راحتی - مهاجرت - کمیاب - بی همتا - اوایل - زوج - همتا - اول

مترادف	مخالف

۱۵ کلمه های زیر را با نشانه های مناسب کامل کنید.

اعتراف.... م...المگین فر...موش سحر خیه...
 جم... مش...ولقاب می گ... ارند

۱۶- جدول زیر را با توجه به نمونه کامل کنید.

باز + کلمه	کلمه جدید	فعل جدید	معنی فعل جدید
باز + گشتن	بازگشتن	بازگشت	دوباره آمد
باز + یافتن	باز یافتن
باز + گفتن	باز گفت
باز + دیدن	دوباره دید
باز +	بازداشتن	جلوگیری کرد

۱۷- جمله های زیر را مانند نمونه کامل کنید.

نگین تلویزیون را روشن کرد. (تلویزیون روشن شد.)

دیانا توپ را برداشت.

ما، در بهار صدای پرندگان را می شنویم.

۱۸- در هر گروه یک کلمه با بقیه ناهماهنگ است، آن را مشخص کنید.

ثانیه - ساعت - زمان - دقیقه	قرقی - شاهین - پرستو - عقاب	خورشید - ماه - ابر - ستاره
-----------------------------	-----------------------------	----------------------------

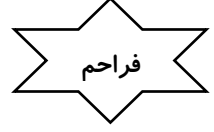
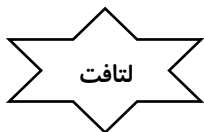
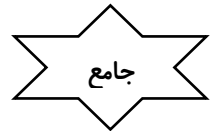
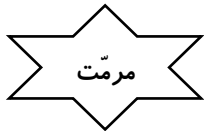
۱۹- جمله های زیر را بخوانید و با توجه به کلمه های داده شده آن را تغییر دهید.
 چه کسی قدرت راه یابی و حل کردن این راه طولانی را به پرستوها داده است؟ (توان)
 (دراز)

۲۰- مفهوم ضرب المثل (جیک جیک مستونت بود، یاد زمستونت بود) یعنی چه؟

۲۱- از متن درس کلمه هایی بنویسید که یکی از نشانه های (ع ع ع) یا (غ غ غ) داشته باشد. (سه کلمه)

ع ع ع
غ غ غ

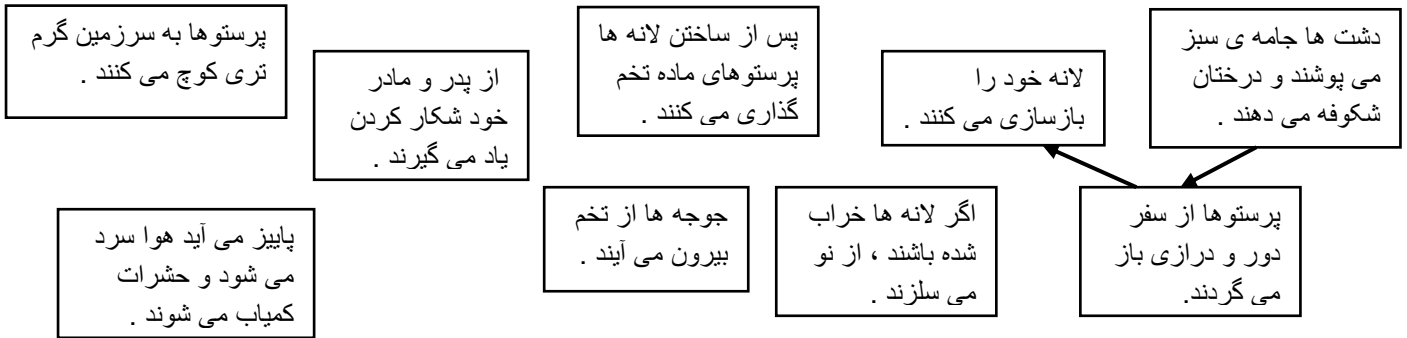
۲۲- از بین کلمه های داده شده ، چند غلط املایی وجود دارد ، آنها را رنگ کنید .

۲۳- با کلمه (طبیعت) یک جمله پرشی و یک جمله خبری بنویسید .

۲۴- مراحل کوچ پرستوها را با فلش نشان دهید .

۲۵- کلمه های سمت چپ و راست را به وسیله ی یکی از نشانه های (-) یا (ی) به هم وصل کنید تا ترکیب جدیدی

حاصل شود .

طولانی		راه ورسم
معتدل	-	جامه
پرستوها	ی	جاها
سبز		غذا
زندگی		راه

۲۶- با توجه به جدول زیر کلمه های صحیح را انتخاب کرده و دوباره بنویسید .

	←	عقاب	عقاب	اقاب
	←	نهاداست	نحاده است	نهاده است
	←	برمی خیزیم	برمی خیزیم	برمی خیزیم

۲۷- داستان در هم ریخته زیر را با گذاشتن شماره مرتب کنید .

گاهی وقت ها مردمی که از آن جا عبور می کردند به جنگل می آمدند .

یک روز همه ی حیوانات دور هم جمع شدند تا راه چاره ای پیدا کنند .

آن ها هرچه آشغال و زباله داشتند داخل رودخانه و زیر درختان می ریختند .

در یک جنگل بلوط حیوانات زیادی در کنار هم زندگی می کردند .

حیوانات تصمیم گرفتند با نوشتن روزنامه و گزارش کار انسان ها ، جنگل را از نابودی نجات دهند .

۲۸- کلمه های هم معنی را به یکدیگر وصل کنید . برای هر دو کلمه ی مترادف ، یک کلمه هم معنی دیگر بنویسید .

آخر
تعمیر
متوالی
شروع
راحتی

آسودگی
پایان
پی درپی
آغاز
بازسازی

۲۹- ضرب المثلی بنویسید که در آن از کلمه (مار و پونه) استفاده می شود . (معنی آن را هم بنویسید .)

--

--

۳۰- دو جمله با پرستو بنویسید که اولی نیاز به (،) داشته باشد و جمله دوم نیاز به (،) نداشته باشد .

درس سوم

راز نشانه ها

اهداف درس:

آشنایی با کلمات هم آوا

درس نامه

کلمه های متشابه : به کلمه هایی گفته می شود که از نظر تلفظ یکسان هستند یعنی شباهت آوایی دارند ، اما از نظر معنی و شکل املايي با هم فرق دارند . مثال :

خوار : کم ارزش	خیش : گاو آهن	خاست : بلند شد
خار : تیغ گل یا خاشاک	خویش : فامیل ، خود	خواست : میل و آرزو
سیف : شمشیر	حیات : زندگی	اساس : بنیاد ، پایه
صیف : تابستان	حیاط : زمین با حد و حدود	اثاث : لوازم خانه
ثواب : پاداش	خان : سرور ، آقا	عَلَم : پرچم
صواب : درست	خوان : سفره	آلم : درد و رنج
قریب : نزدیک	قدیر : توانا	
غریب : بیگانه	غدیر : نام برکه ای در عربستان	
عرض : پهنا	ارض : زمین	ارز : پول خارجی
غزا : جنگ	غذا : خوردنی	قضا : تقدیر الهی

لغت های درس

کیسه ی گندم - الاغش - گذاشته - آسیاب - قهوه خانه ای - دنبال - حالی - می لنگید - خوشحال - هوش
نشانی هایش - خشمگین - حاکم - چطور - ندیده ای - فقط - خوب - نگاه - اندیشیدم - رد پای الاغی - گود
فهمیدم - علف های - اما - طرف چپ - دست نخورده - همین - حدس - معذرت - خواست

هم خانواده

حاکم - حکم - محکوم - حکیم - محاکمه	گودی - گودال - گود
قدرت - قادر - مقتدر - قدیر	معذرت - عذر - عذرخواهی
فهم - فهیم - فهمیده - مفهوم	درخشان - درخشنده - درخشش
	هوش - هوشیار - هوشمند

واژه نامه

آسیاب : دستگاهی برای خرد کردن و آرد کردن گندم و جو و دانه های دیگر	آفرین : درود ، تحسین
حدس زدم : گمان کردم ، پنداشتم	حاکم : قاضی ، فرمانروا
خوشحال : شاد ، شادمان	خشمگین : غضبناک ، خشمناک
فهم : درک ، دارای قوه ی فهم و ادراک	ردپا : اثر و جای پا روی خاک یا چیز دیگر
معذرت خواست : عذر خواهی کرد	عذر خواهی کرد : پوزش خواست
می لنگید : لنگان لنگان راه می رفت	قهوه خانه : محلی که در انجا چای یا قهوه می نوشند
هوش : آگاهی ، فهم ، عقل	

۱- برای هر یک از کلمه های زیر یک مترادف بنویسید.

	هوش:		آسیاب:		آفرین:
	فهم:		می لنگید:		خشمگین:
	حدس زدم:		خشمگین:		حدس زدم:

۲- مخالف هر یک از کلمه های زیر را در جای خالی بنویسید.

	بد:		غمگین:		درون:
	باز کرد:		نفهمیدم:		دیدی:

۳- کلمه های در هم ریخته را مرتب کنید.

برد - پیش - مرد - و - شد - خشمگین - را - پسر - حاکم

پای - الاغ - کور - و - چپش - می لنگید - چشم - راست - بود

۴- کلمه های زیر را با نشانه های مناسب کامل کنید.

چ....ور	زا....کی	آ....وغهیلت ساز
اکم....	احب.....	م....ذرت	دس....

۵- چند واژه مانند (خشمگین) بنویسید که با پسوند (گین) ترکیب شده باشد.

	+ گین:		+ گین:		+ گین:	
	+ گین:		+ گین:		+ گین:	

۶- شکل دیگر واژه های زیر را که از نظر تلفظ یکسان، اما از نظر معنی و شکل املائی متفاوتند را بنویسید .

حيات :	<input type="text"/>	خوان :	<input type="text"/>
قضا :	<input type="text"/>	قالب :	<input type="text"/>
خوار :	<input type="text"/>	قدیر :	<input type="text"/>
خواست :	<input type="text"/>	صواب :	<input type="text"/>
صد :	<input type="text"/>	ارز :	<input type="text"/>

۷- با جا به جا کردن حروف، کلمه ی مناسب را پیدا کنید و با آن جمله بنویسید.

<input type="text"/>	<input type="text"/>	س - ح - د :
<input type="text"/>	<input type="text"/>	ا - غ - س - ر :
<input type="text"/>	<input type="text"/>	ه - ا - ق - و - ه - خ - ن - ه :
<input type="text"/>	<input type="text"/>	م - ا - ک - ح :
<input type="text"/>	<input type="text"/>	ذ - ه - گ - ش - ت :

۸- پایان هر کلمه ، حرف (ک) اضافه کنید و معنی آن را بنویسید .

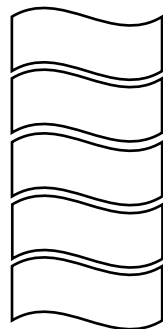
<input type="text"/>	<input type="text"/>	شهر :	<input type="text"/>	<input type="text"/>	پسر :
<input type="text"/>	<input type="text"/>	شلوار :	<input type="text"/>	<input type="text"/>	روبه :

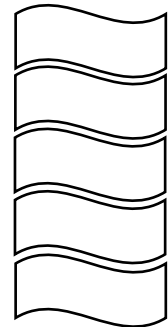
۹- جدول زیر را کامل کنید.

			نگاه		سیاه	روباه	شکل کامل
نبدی	کنون	برون		ره			شکل کوتاه

۱۰- برای هر یک از کلمه های زیر هم خانواده بنویسید.

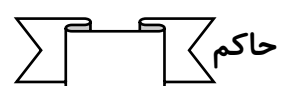
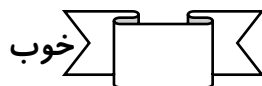
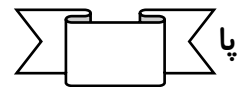
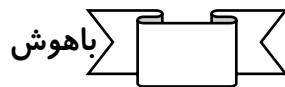

عذر:
محکوم:
تعجب:
درخشش:
گودی:

فهم:
نشانه:
هوش:
قدرت:
مثل:

۱۱- به هر یک از کلمه های زیر یک واژه ی مناسب اضافه کنید و ترکیب جدید بسازید.

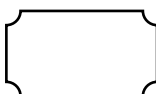
۱۲- با ترکیب (بوی گل) یک جمله ادبی و یک جمله علمی بسازید.

جمله ادبی:

جمله علمی:

۱۳- از بند اول درس (راز نشانه ها) کلمه هایی را که ۳ نقطه دارند را پیدا کرده و بنویسید.

۱۴- به پرسش های زیر پاسخ دهید.

از متن درس (راز نشانه ها) یک کلمه ۳ حرفی بنویسید که از نشانه ی (ع) در آن استفاده شده باشد.

ب) کدام یک از عبارت های زیر هنگام خواندن نیاز به تشدید دارد؟

الف) رد پای

ب) پیش حاکم

ج) چشم چپش

د) الاغ لنگ

۱۵- کلمه های زیر را بخوان و به ترتیب حروف الفبا بنویسید.

(گذشته - خوشحال - فقط - علف - آسیاب - می گشت - چطور)

۱۶- در پایان هر جمله، کدام علامت (، ، ؟ ، !) قرار می گیرد؟

علف های سمت راست جاده خورده شده بود

چطور نشانی هایش را دادی

چه پسر باهوش و دانایی

الاغ را به درختی بست

به به چه داستان جالبی

۱۷- جمله های درست و نادرست را با علامت (x) مشخص کنید.

نادرست

درست

* مترادف کلمه ی هوش (زیرکی) است.

* مرد از پسر عذرخواهی نکرد.

* واژه (گندم) با (هوش)، (زیرک) و (فهمیده) تفاوت دارد.

* واژه (خوشحال) مخالف (ناراحتی) است .

* (ارز) به معنای (زمین) است .

۱۸- مفهوم ضرب المثل (دست از پا درازتر برگشت) چیست؟

۱۹- هر واژه ی جدید را جایگزین مترادف آن کنید و سپس جمله را بنویسید.

(زیرکی، درک، درود، عذر)

حاکم به هوش و فهم پسر آفرین گفت و مرد از او معذرت خواست .

۲۰- مفهوم کلی شعر (روباہ و زاغ) را در یک سطر بنویسید.

۲۱- هر واژه و مخالف آن را هم رنگ کنید و سپس آن ها را کنار هم بنویسید .

ناراحت	زود	نازک	آشکار	دشوار	نادان
آسان	نو	طولانی	اوایل	ضخیم	کوتاه
اواخر	دانا	خوشحال	پنهان	دیر	کهنه

۲۲- با توجه به نشانه های داده شده ، کلمه هایی از متن درس پیدا کنید و بنویسید .

قق	ط	غ غغ غ
ش ش	ح ح	

۲۳- در کدام یک از عبارت های زیر ، غلط املایی وجود دارد ؟ آن کلمه را مشخص کنید و درست آن را بنویسید .

- *مرد الاق را به درختی بست و به قهوه خانه رفت .
- *همان که چشم چپش کور بود و پای راستش می لنگید و باره گندم می برد .
- *مرد خشمگین شد و پسرش را پیش هاکم برد .
- *پای راست الاغی که از این جا گزشته ، لنگ بوده است .
- *هدس زدم چشم چپش کور بوده است .

۲۴- چهار کلمه بنویسید که مثل (اصلاً) باشد .

--	--	--	--

۲۵- ضرب المثلی بنویسید که در آن از کلمه ی (کوزه) استفاده شده باشد.

۲۶- هر کدام از کلمه های زیر را در جای مناسب بنویسید.

می خواست - خوار - خار - سبا - صبا - سفر - بر می خاست - صفر

*مادرم ، هر سال در ماه به مشهد می کند .

*در روستا به گشت و گذار مشغول بودم که در پایم فرو رفت .

*داستان حضرت سلیمان را در کتاب داستانی خواندم . او ملکه ی سرزمین را به یکتا پرستی دعوت کرد .

*امام علی (ع) می فرمایند : "مومن کسی است که در مقابل دیگران و ذلیل نشود ."

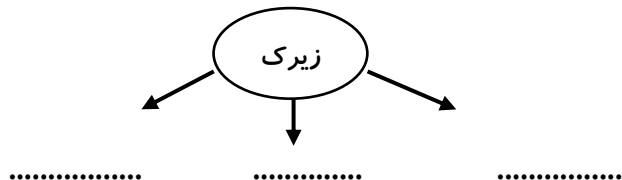
*در فصل بهار باد پیغام شادی برای مردم می آورد .

*پدرم ، هر روز برای نماز صبح از خواب و از من هم تا نماز صبح را در کنارش بخوانم .

۲۷- با توجه به متن درس عبارت های سمت چپ را به عبارت های سمت راست وصل کنید تا جمله های کاملی به دست بیاورید .

<p>آن را کجا دیده ای ؟ الاغ نبود . پسر را پیش حاکم برد الاغش را به درختی بست . چشم چپ الاغ کور بود .</p>	<p>من فقط حدس زدم . مرد به قهوه خانه ای رسید و مرد خشمگین شد و وقتی که بیرون آمد . نشانه هایش درست بود .</p>
--	--

۲۸- کلمه ی زیر شما را یاد چه واژه هایی می اندازد .

۲۹- معنی (خورد) را در جمله های زیر بنویسید .

*رضا با خواهرش غذا خورد

*علی با دوچرخه زمین خورد

*قطره های باران به پنجره ی اتاقم خورد

*ناگهان از پشت پنجره چیزی تکان خورد

۳۰- با کلمه ها و ترکیب های زیر یک داستان خیالی خنده دار بنویسید .

صندلی

زیردریای

اقا اکبر

گوشواره

.....

.....

.....

.....

درس چهارم

ارزش علم

اهداف درس:

آشنایی با انواع جمله

درس نامه

انواع جمله :

۱ جمله خبری : جمله ای است که درباره ی موضوعی خبر می دهد . در پایان جمله ی خبری ، علامت (.) قرار می گیرد . مثال : مسابقه ی فوتبال از تلویزیون پخش شد .

۲ جمله ی پرسشی : جمله ای است که درباره ی موضوعی سوال می کند . در پایان جمله ی پرسشی ، علامت (?) قرار می گیرد . مثال : آیا دوستت را دیدی ؟ چه گفتی ؟ کجایی ؟

۳ جمله ی امری : جمله ای است که به انجام دادن کاری امر می کند . در پایان جمله ی امری ، علامت (.) قرار می گیرد . مثال : کتاب دوستان خودت را بیاور .

۴ جمله ی عاطفی : جمله ای است که در آن غم ، دعا ، نفرین ، تحسین ، شگفتی و یا تعجب مطرح است . در پایان جمله ی عاطفی ، علامت (!) قرار می گیرد . مثال : مرحبا ! مادر چه مهربان است !

توصیف : بیان ویژگی یک چیز است . در توصیف باید به رنگ ، بو ، نرمی ، درشتی ، فاصله و دیگر خصوصیات توجه کرد . توصیف دقیق سبب می شود خواننده به آسانی ، شی مورد نظر در ذهن خود باز سازی کند . در نوشتن متن ها می توان از تشبیه نیز بهره گرفت . مثال : او چون باد می دويد.

لغت های درس

زمان های قدیم - حکیمی - قدیمی - سوار - بادبان - برافراشته - حرکت - ادامه - مدت - زندگی - توفان
 موج های - بعد - ناخدا - نتوانست - امواج - نجات - نگذشت - تگه - تخته پاره ای - ساعتی - هوش - ساحلی
 بیندیشید - علاقه - ماهیگیر - تعجب - صحبت - حاضری - پیاموزی - حاضرم - تعلیم - شهرت - جوهر
 سرمایه ای - غرق

هم خانواده

شهرت - مشهور

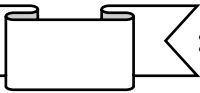
حاضر - حضور - حضرت	قدیم - قدما - قدمت
علاقه - علاقمند - تعلق	نجات - ناجی - منجی
حرکت - متحرک - تحرک	حال - احوال - حالت
تعجب - عجب - متعجب	قصد - مقصد - مقصود - قاصد
قصد - مقصود - مقصد	فکر - افکار - تفکر - متفکر

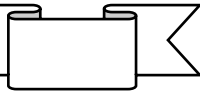
واژه نامه

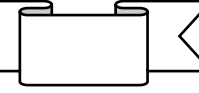
بیاموزید : آموزش دهید	برافراشته : افراشته شده ، بلند گرفته شده
چاره : درمان ، تدبیر	بیندیشید : اندیشه کرد ، فکر کرد
شهرت : معروف شدن ، مشهور شدن	حکیم : دانشمند ، فیلسوف
نیک نامی : خوش نامی	قصد : اراده کردن ، نیت ، میل

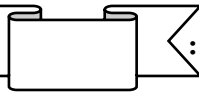

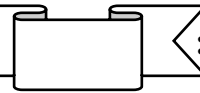
۱- برای هر یک از کلمه های زیر یک مترادف بنویسید.

چاره:

بیندیشید:

برافراشته:

حکیم:

قصد:

۲- از میان کلمه های زیر کلمه های مخالف را پیدا کنید و در جای خالی بنویسید.

پایاده - دیر - ناآرام - توانست - فهمید - مرده - نمی خواست - بی نیاز - غایب - بیدار - کاهش - پیدا

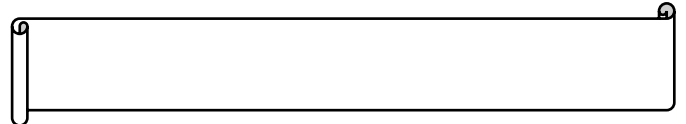
زود ≠
نیاز ≠
نفهمید ≠
می خواست ≠

خواب ≠
نتوانست ≠
افزوده ≠
حاضر ≠

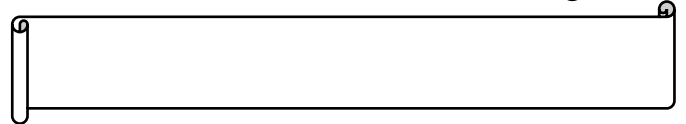
سوار ≠
آرام ≠
گم ≠
زنده ≠

۳- کلمه های در هم ریخته را مرتب کنید و جمله ی کامل بنویسید.

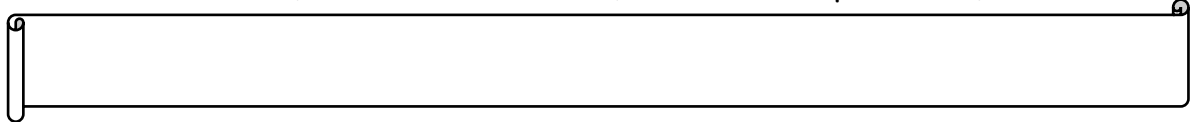
توفان - شد - ناگهان - گرفتار - کشتی

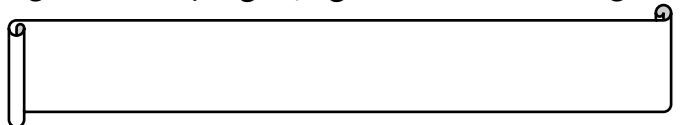
آموختنی - را - پیاموزید - است - آنچه

آید - تخته - سپرد - حکیم - به - چسبید - پاره ای - چه - دل - به - پیش - تا - خدا - و

زمین - روی - سخنان - می نویسی - چرا - را - این - ؟

۴- برای واژه های زیر یک صفت مناسب بنویسید و هر دو ترکیب را در یک جمله بکار ببرید.

اندیشه

حکیم

۵- با توجه به جمله ها جدول را کامل کنید.

جمله	نوع جمله	علامت پایانی جمله
الف) عقیل به کتاب خانه رفت ب) آیا کسی است که امام حسین (ع) رایاری کند ج) حقا که تو فیلسوف بزرگی هستی د) از ریز تا درشت ماجرا را تعریف کن		

۶- هر واژه ی جدید را جایگزین مترادف آن کنید و سپس جمله را بنویسید.

سالها پیش حکیمی دانا قصد سفر کرد. پس به کنار دریا رفت و سوار بر کشتی با بادبانهای برافراشته شد.

نادرست

درست

۷- جمله های درست و نادرست را با علامت (x) مشخص کنید.

دو واژه ی (بزرگ) و (کوچک) با هم مخالفند.

حکیم گفت : آنچه آموختنی است بیاموزید.

مترادف واژه ی (قصد)، (مقصود) است.

واژه ی (امواج) جمع واژه ی (موج) است.

۸- در جمله های زیر با توجه به معنی، کلمه ی درست را انتخاب کنید.

*حکیم آرام و شادمان و به (حیات - حیاط) مردمان فکر می کرد.

*او (خواست - خاست) بنویسید، اما کاغذی برای نوشتن نداشت.

*پایه و (اثاث - اساس) سخنان حکیم بر علم و دانایی است.

*برای بدست آوردن مساحت مستطیل، طول و (عرض - ارض) آن لازم است.

۹- با جا به جا کردن حروف کلمه ی مناسب را پیدا کنید و با ۳ تا از آنها یک جمله ی زیبا بنویسید.

ه - ر - ش - ت :

ل - ع - م - ت - ی :

ق - ا - ب - ع - ت :

ن - ل - ح :

ق - ل - ع - ا - ه :

ا - س - ح - ل :

۱۰- جدول را کامل کنید.

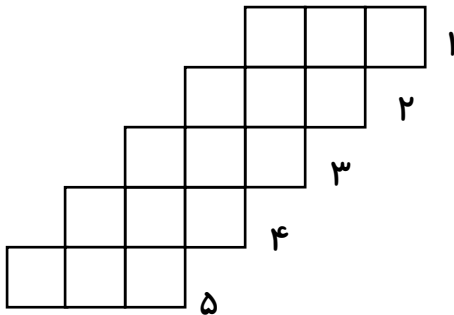
۱- هم خانواده ی مسافرت است .

۲- کشتی در درس ارزش علم شد.

۳- از ابزار حکیم بود.

۴- دریا دارد .

۵- آن را می خوانیم .

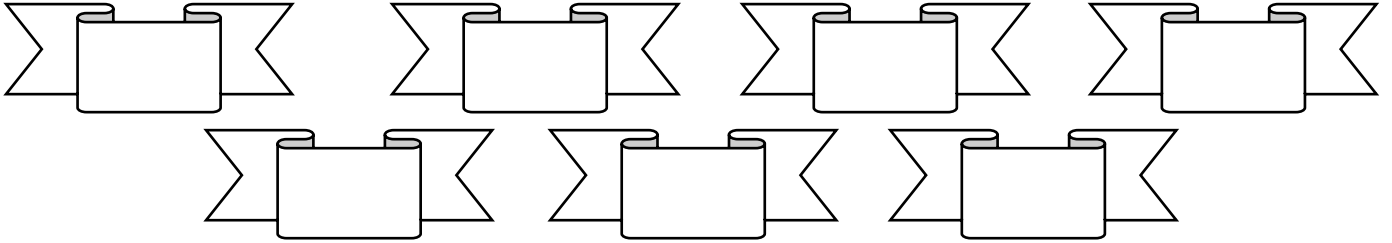
۱۱- کلمه های زیر را در سه دسته طبقه بندی کنید و هر کدام را در یک ستون بنویسید.

(بزرگ - حکیم - حاضر - کوچک - دانشمند - حضور)

۱۲- با هر دو واژه در کنار هم، یک ترکیب جدید بسازید.

توفان - تخته - مرد - کشتی - ستم کار - تیز - دانا - شدید - پاره - عاقل - امیر - قلم - حکیم - شکسته

۱۳- کلمه های در هم ریخته ی ضرب المثل را مرتب کنید و مفهوم آن را بنویسید.

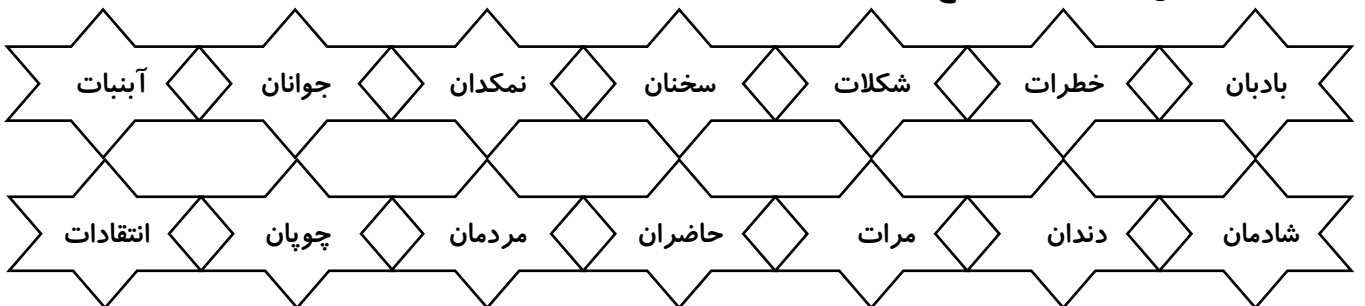
(خامی - تا - سفر - کرد - بسیار - باید - شود - پخته)

۱۴- در هر گروه از کلمه های زیر، یک کلمه با بقیه ناهماهنگ است، آن را مشخص کنید.

*کشتی - ناخدا - بادبان - حکیم: *گوسفند - چوپان - چرا - درّه:

*دریا - باد - سفر - موج:

۱۵- کلمه هایی که نشانه ی جمع (ات - ان) در آن نیست را رنگ کنید.

۱۶- با توجه به معنی کلمه ها، املاي کدام واژه ها نادرست است؟ درست آن را بنویسید.

برخواست : بلند شد طوفان : باد شدید مرهبا : آفرین
 حاضر : آماده غرق : فرو رفتن تعلیم : آموزش

--	--

۱۷- جمله های زیر را با فعل مناسب کامل کنید.

موج های دریا یکی بعد از دیگری از راه (می آموزند - می رسیدند.)

امواج خود را به کشتی (می زدند - می خوردند.)

حکیم دل به خدا سپرد تا چه (پیش می آید - پیش آید.)

۱۸- در عبارت های زیر هم معنی کلمه هایی که زیر آنها خط کشیده شده را بنویسید.

در زمان های قدیم حکیمی قصد سفر کرد. کنار دریا رفت و سوار کشتی شد.

خیلی زود کشتی با بادبانها برافراشته حرکت کرد.

کشتی گرفتار امواج شد. حکیم فهمید که باید برای زنده ماندن خود چاره ای بیندیشید.

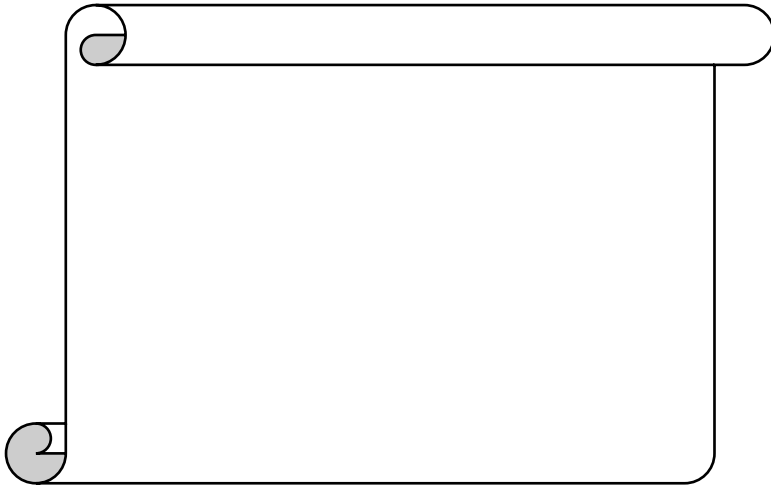
۱۹- کلمه ها و عبارت های زیر را به دو موضوع کلی و چند موضوع کوچک تر دسته بندی کنید.

علوم	جمع و تفریق	ریشه	سایه	مساحت
مهره دار	مربع	رعدوبرق	آمار	ریاضی
احتمال	خورشید	کیلوگرم	ستاره	ضرب

موضوع کلی	موضوع کوچکتر

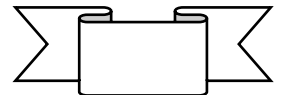
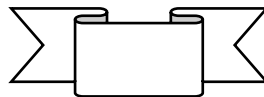
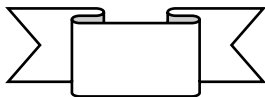

۲۰- برای تصویر زیر یک بند توصیفی بنویسید.

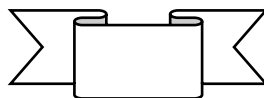
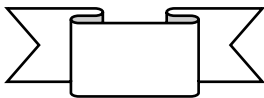

۲۱- به پرسش های زیر پاسخ کامل دهید .

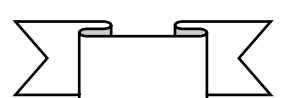
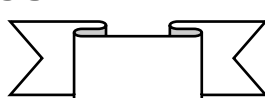
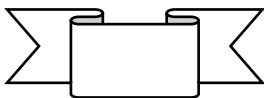
*سه کلمه چهار حرفی از متن درس پیدا کنید .

*سه کلمه چهار نقطه از متن درس پیدا کنید .

*سه کلمه از متن درس پیدا کنید که یکی از نشانه های (ع ع ع) را داشته باشد .

۲۲- با حرف آخر این کلمه ها ، کلمه های جدید بسازید و این کار را تا پنج کلمه ادامه دهید .

					حرکت
					خواب
					ساحل

۲۳- مفرد کلمه های زیر را بنویسید .

سخنان	مسافران	جوانان	امواج	بادبان ها

۲۴- با حروف در هم ریخته هر خانه ، کلمه های معنی دار بسازید که در درس آمده باشد .

ه-س-م-ی-ا-ر	و-ت-ا-ف-ن	ی-د-ا-ر	ج-م-ا-و-ا

۲۵- برای کلمه های های زیر دو هم خانواده بنویسید و جز مشترک آن ها را مشخص کنید .

کلمه	هم خانواده	جز مشترک
تسلیم		
قصد		
تعلیم		
تشویق		
حکیم		

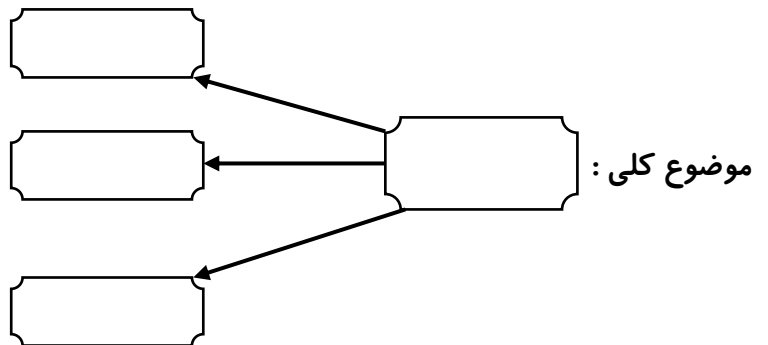
۲۶- دو ضرب المثل بنویسید که درباره (مار) باشد .

۲۷- جمله های سمت چپ را با یکی از کلمه های سمت راست کامل کنید .

در میان امواج گرفتار شدند .	شما
هرچه داشتم ، از دست دادم .	کشتی
از کار حکیم تعجب کرد .	من
سرمایه ای با خود داشته باشید .	مسافران
گرفتار توفان شد .	مردماهیگیر

۲۸- یک موضوع کلی به دلخواه بنویسید و آن را به ۳ موضوع کوچک تر تقسیم کنید .

۲۹- غلط های املائی را در متن زیر پیدا کنید و املائی درست آن را بنویسید .

یک روز حکیمی آلم سوار کشتی شد ، از همان ابتدا با ناخدای کشتی شروع به صحبت کرد و گفتی : "تو از علم و دانش و دستور زبانی چه می دانی ؟"
 "نا خدا گفت : "نه نمی دانم . فقط علم و دریا و مسائل مربوط به آن را می دانم."
 حکیم گفت : "پس نصف امرت بر باد ."

۳۰- این بند را از حالت گفتاری به نوشتاری تبدیل کنید .

کسی که فقط خودشو می بینه و قبول داره ، فکر می کنه از دیگرون بهتر و بالاتره ، ولی اگر چشم خدا بین داشته باشه و همه چیز رو درست ببینه اون وقت می فهمه که از همه ی مردم عاجزه تره .

درس پنجم
رهایی از قفس

اهداف درس:

آشنایی با کلمه های ساده ، پیشوند و پسوند ، تشبیه و

مثال

درسنامه

کلمه های ساده:

کلمه هایی مانند گل، زرد، نامه و کلمه هایی ساده هستند. زیرا تنها از یک واژه تشکیل شده اند و معنای کاملی می دهند اما کلمه هایی هستند که از دو یا چند واژه تشکیل شده اند. مانند روزنامه، گلخانه، خودکار و که به آن غیر ساده می گویند.

*در کلمه های غیر ساده هر قسمت معنایی جدا گانه دارد اما وقتی با هم به کار می روند، کلمه ای تازه به معنایی جدید می سازند.

مثال: سفرنامه، سنگ دل، روشن دل، چهلستون، خوشنویس، سرایدار، آسمان نما، حاصل خیز

*البته نوع دیگری از کلمه های غیر ساده هم هستند که از چند جز تشکیل شده اند. با این تفاوت که این گونه کلمه ها از یک واژه مستقل (پایه) و یک یا چند واژه ی وابسته (وند) ساخته شده اند.

پسوند پیشوند

سرخور = سخن + ور	بی هنر = بی + هنر
دخترانه = دختر + انه	هم کلاس = هم + کلاس

مَثَل (ضرب المثل)

عبارتی کوتاه که شامل نکته، لطیفه یا پندی است که در میان مردم رایج است. استفاده به جا و مناسب از ضرب المثل بر قدرت سخن و تاثیر بخشی آن می افزاید و گفتار و نوشتار را شیرین و دلپذیر می کند.

مثال: با یک گل بهار نمی شود.

تشبیه:

آن است که کسی یا چیزی به کسی یا چیز دیگر مانند شود. یکی از عناصری که در زیبایی و اثرگذاری نوشته به نویسنده کمک می کند به کارگیری تشبیه است.

*در نوشتن جمله های تشبیهی می توان از ادات تشبیه (مثل، مانند، چون، همانند و) ... استفاده کرد.

مثال: مهر مادر مانند دریا و وسیع است.

لغت های درس

روزگاری - بازرگان - ثروتمندی - طوطی - شیرین زبان - صحبت - لذت - تصمیم - غلامانش - هدیه ای
سوغاتی گران بها - اما - خوشحال - ارمغان - خطه ی هندوستان - مشتاق - قضای آسمان - حبس - چاره ای
قول - پیغامش - پی در پی - لحظه ای - ناگهان - صحنه - شگفت زده - بیچاره - سکوت - باغ - موضوع
ساکت - خواجه - شرمندگی - همتای - زهره اش - شروع - شگرسخن - سینه زنان - گریستن - زاری
فایده ای - قفس - نیفتاد - تعجب - رهایی

هم خانواده

پیام - پیامبر - پیام رسان	مشتاق - اشتیاق - شوق	شگفت زده - شگفت انگیز
شرمنده - شرمسار - شرمگین	موضوع - وضع - اوضاع	سکوت - ساکت - ساکن
فکر - افکار - تفکر - متفکر	تجارت - تاجر - تجار	شکایت - شاکي
منزل - منازل - نزول	فایده - مفید	لرزش - لرزیدن
	گریستن - گریه - گریان	حبس - محبوس

واژه نامه

اسیر : گرفتار ، زندانی	ارمغان : هدیه ، سوغات
گفتن ، بیان کردن	بازگو کردن : سخن را دوباره
پیغام : خبر ، پیام ، مژده	بازرگان : تاجر
جست و جو : کوشش برای یافتن چیزی	تجارت : بازرگانی کردن ، داد و ستد
خطه : سرزمین	حبس : زندانی کردن ، بازداشت کردن ، زندان
خواجه : بزرگ ، سرور ، تاجر	خام : نا پخته ، بی تجربه
زهره اش بدرید : کنایه از ترسیدن ، ترسید	دلتنگ : پریشان ، مضطرب ، غمگین
شرمندگی : خجالت ، شرمساری	دلداری دهد : همدردی کند ، غم خواری کند
شادکام : خوشحال ، کامروا ، کامران	زاری : گریه سوزناک ، گریه کردن با صدا و ناله
فلان : شخص نا معلوم	شیرین زبان : شیرین گفتار ، شیرین بیان ، شیرین سخن

غلام : بنده ، نوکر

سوغاتی : ره آورد ، ارمغان ، هدیه ، راه آورد

صحنه : منظره ای واقعی یا خیالی که رویدادی را نشان می دهد

قضا : تقدیر ، سرنوشت

قول دادن : وعده دادن ، قرار دادن

کنیزک : خدمتکار ، زنی که برده باشد

کارمّت : که آرم برای تو

گران بها : با ارزش ، قیمتی ، نفیس

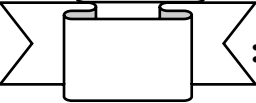
گریستن : گریه کردن

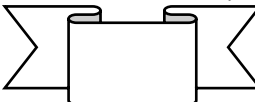
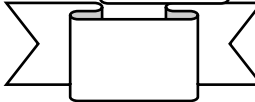
مشتاق : آرزومند ، مایل و راغب

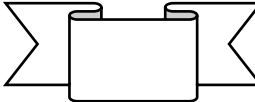
همتا : همانند ، مثل

۱- برای هر یک از کلمه های زیر یک مترادف (هم معنی) بنویسید.

دلنگ: :
 کتیزک:

قضا: :
 شیرین زبان:

ارمغان: :
 شرمندگی:

۲- از میان کلمه های زیر، کلمه های مخالف را پیدا کنید و در جاهای خالی بنویسید.

روز	ثروتمند	زیبا	نزدیکی	بیرون	گران بها
درست	ساکت	بلند	مهربان	مرده	بسیار

فقیر \neq

شب \neq

دوری \neq

ارزان قیمت \neq

کم \neq

شلوغ \neq

زنده \neq

کوتاه \neq

نادرست \neq

درون \neq

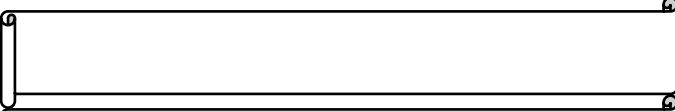
نامهربان \neq

زشت \neq

۳- با واژه های زیر یک جمله ی خنده دار بنویسید.

 (لنگه کفش - طوطی - ماست)

۴- هر دو واژه را در یک جمله به کار ببرید.

 (دل تنگ، پریشان)

 (دور، نزدیک)

۵- برای هریک از واژه های زیر دو صفت مناسب بنویسید.

قفس طوطی بازرگان

۶- مفرد هر یک از واژه های زیر را بنویسید.

طوطیان اخبار: راویان: همراهان:

۷- با جا به جا کردن حروف کلمه ی مناسب را پیدا کنید و به هم خانواده خود وصل کنید.

ت - ک - و - س

ح - ظ - ه - ل

ت - م - ق - ش - ا

اطلاعات	مفید	ساکت	لحظات	اشتیاق	مثال
---------	------	------	-------	--------	------

ی - ا - و - ف - د

ث - ل - م

ط - ع - ل - م

۸- هر کلمه را به املائی درست خود وصل کنید .

اساس اثاث غصّه قصّه قضا غذا قالب غالب

قطعه

سرنوشت

ناراحتی

وسایل

۹- کدام یک از واژه های زیر با (ان) جمع بسته شده اند ؟ آنها را مشخص کنید و مفرد هریک را بنویسید .

(هندوستان - طوطیان - بازرگان - غلامان - پشیمان - سینه زنان - روزگاران)

۱۰- املائی درست هر کلمه را مقابل آن بنویسید.

_____	موزوع مهم:	_____	سطه صاف:	_____	می گذاشت:
_____	ارطبات مستقیم	_____	حبص شدن:	_____	بعظی آدمها:

۱۱- با مرتب کردن کلمه های در هم ریخته یک جمله ی کامل بنویسید.

سلام - قول - بازرگان - داد - به - و - را - برساند - پیغام - طوطیش - هندوستان - طوطیان.

هر بار - غلامانش - سفر - به - برای - می رفت - بازرگان - می آورد - سوغاتی

ساکت - آن ها - لحظه ای - ماندند - شنیدن - حرف های - با - بازرگان

طوطی اش - چیز - همه - بازرگان - باز - گفت - برای - را

۱۲- به هر یک از کلمه های زیر کلمه ی مناسب دیگری اضافه کنید .

..... = گي + شاد + = دل + =

۱۳- هم معنی کلمه هایی که زیر آنها خط کشیده شده است را در جای خالی بنویسید.

بازرگان که دید طوطی شکر سخن او از دست رفته ، شروع به گریستن کرد.
 بازرگان قول داد سلام و پیغام او را به طوطیان برساند.
 طوطی ها پی در پی حرف می زدند.

۱۴- هر یک از کلمه های (کار ، کتاب ، قول ، سال ، هفته ، تقدیر ، اظهار ، روز ، اقرار و شجره) را با (نامه)

ترکیب کنید و به ترتیب حروف الفبا بنویسید.

۱۵- کلمه های سمت راست را به جمله های مناسب وصل کنید.

واژه نامه	نوشته ای که روز و ماه یک سال شمسی ، قمری و میلادی در آن نشان داده می شود .
کتاب نامه	نوشته ای که اطلاعات شخصی هر فرد در آن باشد .
سالنامه	نوشته ای که معنی هر لغت و واژه در آن باشد .
شناسنامه	نوشته ای که در آن خبرهای روز سیاسی ، ورزشی و اجتماعی در آن می آید .
روزنامه	نوشته ای که در آن مشخصات کتاب ها در آن می آید .

۱۶- با توجه به متن درس کلمه هایی که حروف زیر را دارد پیدا کنید و در جای خالی بنویسید.

۱۷- درست و نادرست بودن جمله های زیر را مشخص کنید.

نادرست

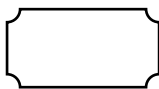
درست

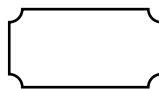
☺ مترادف کلمه ی (حیران) ، سرگشته و سرگردان است .

☹ مخالف و مترادف (گران بها) به ترتیب (نفیس) و (ارزان قیمت) است .

۱۸- در هر گروه از کلمه های زیر یک کلمه با بقیه نا هماهنگ است ، آن را مشخص کنید.

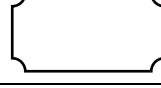
*زاغ - قو - غوک - طوطی

*خدمتکار - غلام - کنیز - خواجه

*ارمغان - سوغات - تجارت - هدیه

*هندوستان - ایران - افغانستان - تهران

۱۹- مفهوم ضرب المثل (با یک دست نمی توان دو هندوانه را برداشت) یعنی چه ؟

۲۰- از میان کلمه های زیر کلمه های هم خانواده ، مترادف و مخالف را پیدا کنید و در جای خالی بنویسید .

پرسش - لذت - قافله - ثروتمند - لحظه - پیغام - کاروان - لذیذ - خبر - فقیر - فایده - لحظات - سلام
خواجه - بی فایده - سرور - اسلام - پاسخ

مخالف	مترادف	هم خانواده

۲۸- در داستان (روباه و زاغ) روباه از چه قسمت هایی از بدن زاغ توصیف کرده است ؟

۲۹- کلمه هایی که در درس تشدید دارند را بنویسید .

۳۰- دو ضرب المثل بنویسید که در آن کلمه (دست) به کار رفته باشد .

درس ششم

آرش کمان گیر

اهداف درس:

آشنایی با تعریف جمله ، کلمه های هم خانواده و حروف ربط

درسنامه

جمله:

مجموعه ای از کلمه ها است که پیامی را به شنونده یا خواننده مستقل می کند . مهم ترین بخش جمله فعل و کوچکترین واحد جمله کلمه است .
هر نوشته از چند جمله به هم پیوسته درست شده است . در هنگام نوشتن باید به ساده نویسی و کوتاهی جمله توجه شود .

کلمه های هم خانواده:

در زبان عربی کلمه هایی که سه حرف اصلی شان با هم مشترک باشند هم خانواده به حساب می آیند .
مانند (عالم، معلم، تعلیم، علوم، علم) که حرف اصلی (ع ل م) در آنها مشترک است .

حروف ربط:

هر گاه گفته یا نوشته ی خود را کوتاه کنیم باید از کلمه یا کلمه هایی استفاده کنیم تا دو جمله را به هم ربط دهیم .
آن گاه می توانیم بعضی از کلمه ها را حذف کنیم بدون اینکه معنی و مفهوم جمله را تغییر دهیم .
به حروفی مانند (و، که، با، اما، ولی، چون، چو، لیک، لیکن و) که دو یا چند جمله را به هم مربوط می سازد حروف ربط یا پیوند می گویند .

مثال : آرش دست به دعا برداشت . آرش با خدای خود زمزمه کرد .

آرش دست به دعا برداشت و با خدای خود زمزمه کرد . (= حرف ربط) با

نکته : گاهی حرف ربط در ابتدای جمله می آید . مثال :

چو ایران نباشد، تن من مباد . (= حرف ربط) چو

نکته : برای برقراری ارتباط معنایی بین دو جمله، از حرف (و) استفاده می شود .

مثال : متن کوتاهی با کلمه های زیر بنویسید و برای آن یک تصویر بکشید .

لغت های درس

نبرد طولانی - خسته کننده - سپاه توران - فرماندهی - افراسیاب - جیحون - ایرانیان - تورانیان - پایداری - اما
 اندوهگین - می گذشت - جز - بردباری - تصمیم - پیشنهاد - پهلوانی - پرتاب - تحقیر - خانه هایمان - پیرد
 پولادین - سرپنجه - پیشنهاد - منتظر - ماهر - دعا - بی تابی - قامتی - استوار - قدم های محکم - بازوان
 تن نیرومند - هیچ نقص - عیبی - قلّه - زمزمه - توانایی - تیز بال - درّه - گذشت - تناور - تیغه ی - نگریست

هم خانواده

تحقیر - حقیر - حقارت - محقر	ماهر - مهارت	مشکل - اشکال
توانا - توانایی - توان - توانمند	رشید - رشادت	نقص - ناقص
حرکت - متحرک - تحریک - محرک	خبیر - اخبار - مخبر	صبر - صابر - صبور
	منتظر - انتظار	

واژه نامه

آشتی کنند : صلح کنند ، باهم دوست شوند	آماده : حاضر ، مهیا
استوار : پایدار ، پابرجا ، محکم	پایداری : ایستادگی ، پافشاری
اندوهگین : غمگین ، غصّه دار ، سوگوار	عیب : نقص ، کمبود
پولادین : ساخته شده از فولاد ، بسیار محکم ، نیرومند	قامت : قد و بالا
بامداد : صبح ، سحر	تحقیر : خوار کردن ، کوچک شمردن
بی تابی : بدون صبر و قرار	تناور : تنومند ، قوی جثه
پهلوان : دلیر ، شجاع ، نیرومند	توانایی : نیرومندی ، قدرت
پیشنهاد : نظر ، رای ، طرح	تیغه : هر چیزی که مانند تیغ باشد
تصمیم گرفتن : اراده کردن ، قصد نمودن	خاور : مشرق ، مقابل باختر
توان : نیرو ، زور	روزگار : دوره ، دنیا ، عصر ، زمان ، وقت
توران : سرزمین تور ، نژادی ایرانی در منطقه ی آسیای میانه	تیز بال : سریع ، تیز پرواز
رها : نجات یافته ، خلاص شده	بردباری : شکیبایی ، صبر
سامان : نظم ، آرام ، قرار	

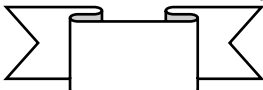
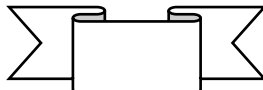

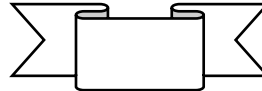
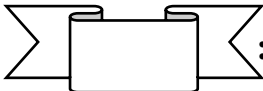

رشید : رشد یافته ، راست قامت
ور : و اگر
سپاه : لشکر
ماهر : زبردست
فرود آید: پایین بیاید،مقابل فراز
قدرت : توانایی داشتن ، توانستن
کمان: وسیله ای برای تیراندازی در قدیم
نیم روز : میان روز ، وسط روز
نقص : کمی ، عیب ، کاستی

سرپنجه : سرانگشتان ، نیرو ، قدرت
فدا : نثار کردن چیزی ، قربانی کردن
زمزمه : ترنم کردن ، آوازی را به آهستگی و زیر لب خواندن
فرماندهی : فرمانده بودن
قله : نوک کوه ، بالاترین قسمت کوه
گام : فاصله میان دو پا ، قدم
مرز : سرحد ، کناره
نگرانی : تشویش ، دلواپسی
نیرومند : دارای زور و قدرت
مشرق : مقابل مغرب ، جای برآمدن خورشید

۱- برای هر یک از کلمه های زیر یک مترادف (هم معنی) بنویسید.

آشتی کنند: استوار: بامداد:

تحقیر: فرود آید: زمزمه:

۲- از میان کلمه های زیر، کلمه های مخالف را پیدا کنید و در جاهای خالی بنویسید.

کوتاه - شکست - آسان - امیدواری - آسانی - سرآغاز - باختر - آخرین - کوچک - نشسته - پایین آمد - ناتوانی

توانایی	ایستاده	اولین	
بالا رفت	بزرگ	خاور	
سرانجام	ناامیدی	پیروزی	
سختی	مشکل	طولانی	

نادرست

درست

۳- درست یا نادرست بودن جمله های زیر را مشخص کنید.

آرش کمان گیر قبل از پرتاب تیر دعا کرد.

هم معنی و مخالف کلمه (خاور) ، به ترتیب (غرب) و (باختر) است .

۴- برای هر اسم، یک صفت و برای هر صفت یک اسم مناسب بنویسید.

اسم	قامت	کوه	بازوان
صفت	مشکل	تیزبال	

۵- ادامه ی جمله های زیر را از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

*کودکان، با بی تابی،

*تورانیا ن پیشنهاد کردند.....

*ای توانایی که به ما.....

۶- کلمه های زیر را مرتب کنید.

جوان - مردم - قلّه - از - و - پیر - سمت - شدند - به - روان

زیر گوشی - می کرد - این - هر - دهانی - خبر - بازگو - را

بلند - از - کوه - رفت - آرش - بالا - گام های - با

۷- مترادف کلمه های مشخص شده را بنویسید.

سرانجام دو سپاه تصمیم گرفتند که آشتی کنند.

آرش کمان گیر با قامتی رشید و استوار پای کوه ایستاده بود.

۸- هر دو واژه را در یک جمله به کار ببرید.

* (خاور ، باختر) :

* (رشید ، دلیر) :

* (ماهر ، مهارت) :

۹- در هر جمله یک یا چند غلط املائی وجود دارد ، آن را پیدا کنید و درست آن را بنویسید .

* آرش با قدم های مهکم از جا برخاست و با خدای خود دزممه کرد.

* کودکان با بی طابی آرش کمان گیر را نگاه می کردند.

۱۰- جاهای خالی را با کلمه های مناسب کامل کنید.

☺ نبرد طولانی و خسته کننده شده بود و همه بودند.

☺ ایرانیان در برابر تورانیان می کردند.

☺ ایرانیان از شکست شده بودند.

☺ روزگار به سختی می گذشت و چاره ای جز نبود.

۱۱- حروف در هم ریخته را مرتب کنید و به کلمه ی مخالف آن وصل کنید.

ن - ا - ه - و - د

ن - ی - و - م - ن - ر - د

ک - ا - ب - چ

شادی	کند	باختر	پیروزی	ضعیف
------	-----	-------	--------	------

ش - ت - س - ک

ا - و - خ - ر

۱۲- در هر گروه یک کلمه با بقیه نا هماهنگ است ، آن را مشخص کنید.

* پولادین - سرپنجه - نیرومند - توانا

* توران - پهلوان - جیحون - خاور

* استوار - محکم - پیروزی - پایدار

* تیر - نیزه - تیر انداز - کمان

۱۳- متن زیر را بخوانید و به پرسش های آن پاسخ دهید

آرش با قدم های محکم از کوه بالا رفت و بر بالای تخته سنگ بزرگی ایستاد ، بازوان و تن نیرومند خود را به همه

نشان داد و گفت " : خوب ببینید ! در بدن من هیچ نقص و عیبی نیست ، اما خوب می دانم چون تیر از کمان رها

شود ، همه ی نیروی من از تن بیرون خواهد رفت.

*متن بالا از چند جمله تشکیل یافته است ؟ زیر جمله ها خط بکشید.

*زیر صفت ها خط بکشید.

*علائم نگارشی به کار رفته را بنویسید.

*حرف ربط را در متن مشخص کنید.

۱۴- با کلمه های (دعا ، مرز) یک جمله ی خبری ، یک جمله پرسشی و یک جمله ی تعجبی بنویسید. هر جمله از چند کلمه تشکیل شده است ؟ عدد آن را بنویسید.

	خبری:
	پرسشی:
	تعجبی:
	خبری:
	پرسشی:
	تعجبی:

۱۵- پس از کلمه ی ربط ، ادامه ی جمله های زیر را بنویسید.

* آن روز همه به راه پیمایی رفتیم تا.....
* در لوزی قطرها بر هم عمودند اما.....

۱۶- مفهوم ضرب المثل (با یک تیر دو نشانه رفتن) یعنی چه ؟

۱۷- هر یک از واژه های زیر را با پسوند مناسب ترکیب کنید و در جای مربوط به آن بنویسید.

قبله - سپیده - جوی - پرده - جمع - بار - تیر - تناور - خود - سرسام

انداز	آور	نما	بندی	نامه
دم	دار	تر	نَده	بین

۱۸- مفرد کلمه های زیر را بنویسید و با هر کدام جمله بسازید.

۱۹- هر کلمه را با پسوند مناسب ترکیب کنید و کلمه ای جدید بسازید.

کلمه جدید	پسوند	کلمه
	گیر	اندوه
	انداز	نیرو
	بار	آفرید
	گین	تیر
	مند	تیز
	بال	برد
	گار	کمان

۲۰- در جمله های زیر از علامت های نگارشی استفاده کنید . (، ، ؟) ! " "

*این خبر را هر دهانی زیر گوشی بازگو می کرد

*آرش بازوان نیرومند خود را به همه نشان داد و گفت خود بینید در من هیچ عیبی نیست

*به چه زیبا بود باران

*کو بازوی پولادین و کو سر پنجه ایمان

۲۱- هر کدام از کلمه های زیر در کتاب چند بار تکرار شده است ؟

بردباری	دعا	تحقیر	پرتاب
---------	-----	-------	-------

۲۲- هر جمله را به پیامش وصل کنید .

- از بالای قله به دشت های سبز و رودهای آبی نگریست . *
 هر جا که تیر فرود آید ، آن جا مرز ایران و توران است . *
 تیر ، همچون پرنده ای تیز بال ، پرواز کرد . *
 جان خود را در تیر گذاشت . *
 تیر از بامداد تا نیم روز در پرواز بود . *
- * با تمام قدرت تیر را پرتاب کرد .
 * سرعت تیر بسیار بود .
 * میزان مسافت طی شده توسط تیر زیاد بود .
 * بررسی و نظاره محیط
 * تعیین مرز

۲۳- در جاهای خالی حروف مناسب بنویسید .

جی...ون	تی...ه شمشیر	اندو...گین	ن...ص
ت...قیریبولانی	مر...

۲۴- شکل صحیح هر کلمه را از داخل کمانک انتخاب کنید و در جای خالی بنویسید .

- * توران به افراسیاب از رود جیحون گذشته بود . (فرمانده ای - فرماندهی)
 * روزگار به سختی می گذشت و چاره ای جز نبود . (بردباری - بوردباری)
 * آرش با قدم های از کوه بالا رفت . (محکم - مهکم)
 * تیر ، بر تنه ی درخت گردویی که در جهان از آن نشست . (تن آورتر - تناورتر)

۲۵- کلمه هایی که جمع نیستند را رنگ کنید .

۲۶- کلمه های زیر را به ترتیب حروف الفبا بنویسید .

یاری - خاور - پولادین - تصمیم - مرز - دهانی - آفریدگار - قامت - طولانی

۲۷- برای هر یک از کلمه های زیر یک هم خانواده بنویسید .

تحقیر رشید مهارت توانا

۲۸- متن زیر را بخوانید و به پرسش های زیر پاسخ دهید .

بعضی ها از کرم های ابریشم خوششان نمی آید ، زیرا بدن آنها پرز دارد . تعداد پاهای کرم ابریشم بسیار زیاد است و به کمک همین پاها روی برگ درختان به آرامی می خزند . کرم ابریشم دور خود پيله می بافد و تا چند ماه در آن می ماند . بعد از آن ، از پيله ، پروانه کوچکی بیرون می آید .

۱- متن بالا ادبی است یا علمی ؟

۲- چرا بعضی ها از کرم ابریشم خوششان نمی آید ؟

۳- یک عنوان مناسب برای متن بنویسید

۲۹- متن را بخوانید و با توجه به آن ، جمله های درست را رنگ سبز و نادرست را با رنگ آبی مشخص کنید.

آرش وقتی همه ی توان خود را در تیر گذاشت ، نام خدا را بر زبان آورد .

تیر ، در کنار رود جیحون بر تنه ی درخت اناری که بسیار تناور بود ، افتاد .

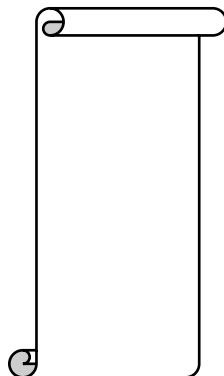
وقتی مردم به سمت قلّه روان شدند ، آرش داشت نفس نفس می زد .

پیروزی بر تورانیان ، برای جنگجویان ایرانی سخت بود .

دو سپاه قرار گذاشتند که برای مشخص شدن مرز ، تیری را به سوی خاور پرتاب کنند .

۳۰- در سمت چپ و راست ، کلماتی نوشته شده است ، آن هایی را که شبیه هم هستند ، حذف کنید و کلمات باقی مانده را بنویسید .

قلّه - افتخار - نقص - پهلوان
بردباری - مرز - موج - منتظر
خسته کننده - خاور - تحقیر
تیغه - افراسیاب - محکم

طولانی - اندوهگین - موج
افتخار - افراسیاب - پهلوان - خاور
تحقیر - نقص - منتظر - بردباری
محکم - قلّه - خسته کننده - مرز

درس هفتم

مهمان شهر ما

اهداف درس:

آشنایی بیشتر با مقام معظم رهبری

آشنایی با عناصر داستان

درسنامه

عناصر داستان شامل:

۱- شخصیت های داستان ۲- مکان ۳- زمان ۴- نتیجه

۱- شخصیت های داستان : شخصیت اصلی و فرعی

شخصیت اصلی : قصه حول و محور او می چرخد.

شخصیت فرعی : به قصه وارد و از آن خارج می شوند و در روند قصه تاثیر می گذارند.

۲- مکان : صحنه در هر داستان محل اتفاق هایی است که شخصیت اصلی در آن قرار دارد . هر قصه می تواند یک یا چند صحنه داشته باشد، مثل : اتاق، خانه، پارک.....

۳- زمان : نظم زمانی رخدادها و ترتیب وقوع رویدادها حفظ شود(.تمام وقایع به ترتیب زمان روی دادن، آنها بیان می شود .گاهی نیز ممکن است شخصیت اصلی داستان دچار مشکل شده و به نوعی از تعادل اولیه خارج شود و اتفاق های داستان)

۴- نتیجه گیری : اوج داستان یا نتیجه، نقطه ای است که گره ی قصه باز می شود و به پرسش اصلی پاسخ داده می شود.

لغت های درس

قرار - عزیز - استان - حضور - استقبال - نشاط - چهره ی - بچه ها - جوان ترها - خوشحال - هیجان - نظر
خلاصه - تپش - خیابان ها - انتظار - رخسار - سرودهای نشاط انگیز - صدا و سیما - هین - مژده - گذاشتند
لحظه شماری - بالاخره - چطور - فقط - انبوه جمعیت - همیشه - گنجشکان - حیاط - نسیم خنک - بامدادی
صورت - حس - لابه لای - غوغای - متوجه - همه ی - مشتاق و پرتوان - بی صبرانه - مرتب - مسئولان
محل - سخنرانی - هماهنگ - صف های منظم - حضور - سیل خروشان - اقیانوسی - موج - ناگهان - طلوع - آغاز
آفتاب گردان - طرف - شوق - مشتاقانه - خاطر - معنایش - طول - اشعار - جملات - فعالیت - ذهن - زمینه
محور - تلاش

هم خانواده

اشعار - شعر - شاعر	صبور - صبر - صابر	مشتاق - اشتیاق - شوق
سرعت - سریع - تسریع	حضور - حاضر محضر	عطر - عطار - معطر
تاییدن - تابش - تابنده	تحسین - احسان - محسن	حس - احساس - محسوس
فعالیت - فاعل - فعل - فعال	متوجه - توجه	درس - مدرس - تدریس - مدرسه
مسئول - مسئولیت - سؤال - مسائل	مرتب - ترتیب	شعر - شاعر - مشاعره - اشعار - شعور

واژه نامه

اندک اندک : کم کم	استقبال : به پیشواز کسی رفتن ، پیشواز
پاکیزه : پاک ، مقدس	انتظار : چشم به راه بودن ، امید داشتن
پرهیجان : پر جوش و خروش ، پر شور	بالاخره : سرانجام
جنبش : حرکت ، تکان ، لرزش	بی صبرانه : با بی طاقتی ، با ناشکیبی
چهره : صورت ، رخ	پوشش : لباس ، جامه
خروشان : پر سرو صدا	تپش : تپیدن ، جنبش ، حرکت
خاطر : اندیشه ، ذهن ، حافظه ، یاد	تلاش : کوشش ، سعی

خیره شدن : توجه عمیق ، نگاه کردن به چیزی بدون برداشتن چشم از آن

خلاصه : سخن کوتاه و برگزیده

ذهن : محل فکر ، اندیشه

غوغا : سرو صدا

شور : هیجان

رخسار : روی ، چهره

بی قرار : آرام نداشتن

سرود : آواز

لحظه : یک دم ، یک چشم به هم زدن

شوق : میل ، رغبت

محور : اساس ، مبنا

فعالیت : کوشش

نشاط : خوشی ، شادی

لطیف : نرم و نازک

نگار : محبوب

مشتاق : علاقمند ، دارای شوق

هماهنگ : موافق ، متحد

نشاط انگیز : آنچه تولید شادی کند

هین : بدان ، آگاه باش

حضور : حاضر شدن ، وجود ، ظهور

همهمه : سرو صدا

۱- برای هر یک از کلمه های زیر ، یک مترادف (هم معنی) بنویسید.

غوغا:

شوق:

همهمه:

جنبش:

انتظار:

خاطر:

۲- از میان کلمه های زیر ، کلمه های مخالف را پیدا کنید و در جای خالی بنویسید.

خاموش	بیدار	دور	خروج	پیر	کوچکی
غم	مرتب	زیاد	نامهربان	ناراحت	غیاب

روشن:

خواب:

خوشحال:

مهربان:

ورود:

جوان:

حضور:

کم:

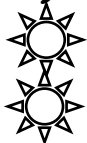
نامرتب:

شادی:

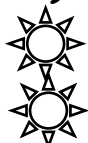
نزدیک:

بزرگی:

نادرست

درست

۳- درست یا نادرست بودن جمله های زیر را مشخص کنید.

* (استقبال به معنای (پیشواز و بدرقه) است .

* در هر دو واژه (رخسار) و (شاخسار) از پسوند یکسان استفاده شده است .

۴- هر دو واژه را در یک جمله به کار ببرید.

..... : (حضور و غیاب)

..... : (اندوه و ناراحتی)

۵- برای هر اسم ، یک صفت و برای هر صفت ، یک اسم مناسب بنویسید.

اسم	مهمان	مردم	رهبر	گنجشک
صفت	پاکیزه	انبوه	مرتب	با نشاط

۶- عناصر داستان (شخصیت ها ، مکان ، زمان و نتیجه) را در درس (مهمان شهر ما) بنویسید.

شخصیت :	{	زمان :	{
مکان :	{	نتیجه :	{

۷- کلمه های در هم ریخته را مرتب کنید.

نشاط انگیز - صدا - سرودهای - سیما - از - مکانها - می شد - همه ی - شنیده - و

سوی - مشتاق - مدرسه - پر توان - و - به - کشیدم - پر

۸- هر یک از کلمه های زیر را با پسوندهای مناسب ترکیب کنید و کلمه ای جدید بسازید .

پر بی سر هم انه انگیز

صبر:

انجام:

آهنگ:

هیجان:

عاشق:

شور:

۹- واژه ی (خود) را با پسوندهای دیگر ترکیب کنید و ترکیب جدید را در جمله ای به کار ببرید.

<div style="border: 1px solid black; width: 500px; height: 30px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 30px;"></div>	خود
<div style="border: 1px solid black; width: 500px; height: 30px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 30px;"></div>	

۱۰- از علائم نگارشی مناسب استفاده کنید.

شخصی بدون دعوت به مجلسی رفت صاحب خانه رو به مهمان کرد گفت من که تو را به مجلس خود دعوت نکرده بودم پس چرا آمدی مهمان با خونسردی گفت شما به وظیفه ی خودتان عمل نکرده بودید من شایسته ندیدم که به وظیفه ی خود عمل نکنم
.....

۱۱- جاهای خالی را با کلمه های مناسب کامل کنید.

متوجه	شوق	خورشید	آدم	طلوع	مشتاقانه	غوغای
-------	-----	--------	-----	------	----------	-------

* مثل این بود که این جمعیت کرده بودند.
* برخی از می گریستند و جمعی گوش می دادند.
* موج جمعیت را به این طرف و آن طرف می برد.
* آن چنان گرم گنجشکان شده بودم که نشدم چقدر از زمان گذشت.

۱۲- هر کلمه را به معنی مربوط به آن وصل کنید.

خوددار کسی که خودبه خود برای انجام کاری دارای انگیزه است .
خودپسند کسی که از انجام عمل ناپسند پرهیز می کند.
خودبین کسی که فقط خود را می پسندد و از خود راضی است.
خودجوش کسی که فقط خودش را می بیند و به دیگران و توانایی هایشان توجهی ندارد .

۱۳- حروف درهم ریخته را مرتب کنید و با آن جمله بنویسید.

	ق-ه-ط-ر
	ح-ل-ظ-ه
	ن-ش-ا-ط

۱۴- جاهای خالی را با کلمه ی مناسب داخل کمانک پر کنید.

* به طرف محل حضور آقا به راه افتادیم به سیل خروشان جمعیت پیوستیم . (و - از)
* دلم می لرزد نگاه شتابان اودوباره به سوی من برمی گردد . (از - ولی)
* در برابر خورشید ، آغوش می گشایم اشعه ی گرم آن در وجودم بیشتر و بیشتر نفوذ کند . (و - تا)

۱۵- برای هر کدام از کلمه های زیر ، دو هم خانواده بنویسید.

نظر اشعار صبر حضور

۱۶- در متن زیر چند غلط املایی وجود دارد ؟ درست آن را بنویسید.

خلاصه ، هر چند به روز مهمان محربان نزدیک می شدیم طپش قلب ها تندتر می شد. خوشحال و با نشاط به حیات رفتیم . بچه ها بی صبرانه ساعت ورود را می پرسیدند و مرطّب به مسئولان می گفتند: (پس کی به سمت محل دیدار و سخنرانی حرکت می کنیم ؟)

هنوز سخنان ایشان را به خاطر دارم که فرمودند: "آن وقت که ما گلستان را می خاندیم ، معنایش رانمی فهمیدیم."

۱۷- قسمت های ضرب المثل ها را به هم وصل کنید.

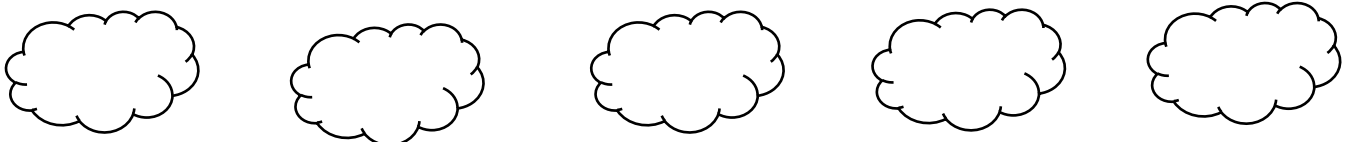
☺ موش تو سوراخ نمی رفت .	☺ برفش بیشتر ☺
☺ سالی که نکوست	☺ شریک مال مردم است. ☺
☺ هر که بامش بیش	☺ جارو به دمش می بست. ☺
☺ آدم خوش معامله	☺ از بهارش پیداست . ☺

۱۸- جدول زیر را با کمک درس کامل کنید . (این حروف اول هر کلمه باشد).

ط	غ	س	ح	ه	ص

۱۹- درس (مهمان شهر ما) را با دقت بخوانید و ۵ تا از کلمه هایی را که دارای ۳ نقطه هستند پیدا کنید و درون

ابرها بنویسید.

۲۰- مفهوم ضرب المثل (مهمان حییب خداست) . یعنی چه ؟

۲۱- کلمه های درست را رنگ کنید .

پیشواز	مهور	بی صبرانه	سورودهای انقلابی	حیاط	مسعولان	بلاخره
لحظه	قوغا	بی درنگ	ذهن	خلاصه	نشات انگیز	جمعیت

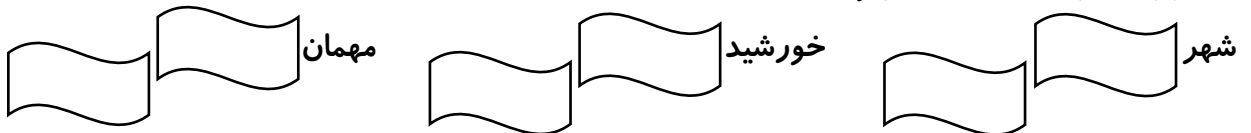
۲۲- با توجه به متن درس به پرسش های زیر پاسخ دهید .

* آقا فرمودند ، در دبستان چه درسی می خوانند که معنایش را نمی فهمیدند ؟

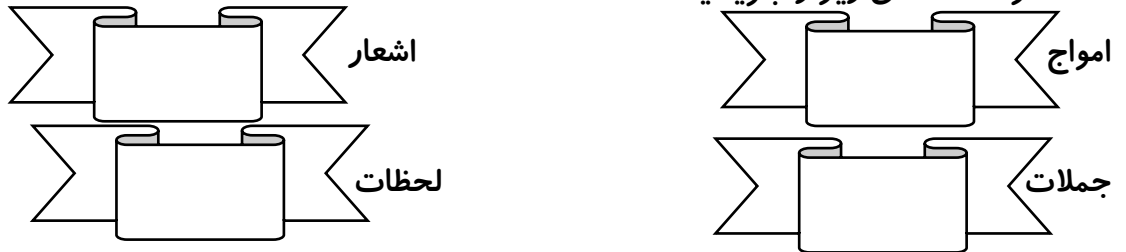
* چه چیزی باید محور تلاش باشد ؟

* گاه معنی بعضی چیزها را متوجه نمی شویم ، آیا این موضوع برای ما مفید است ؟

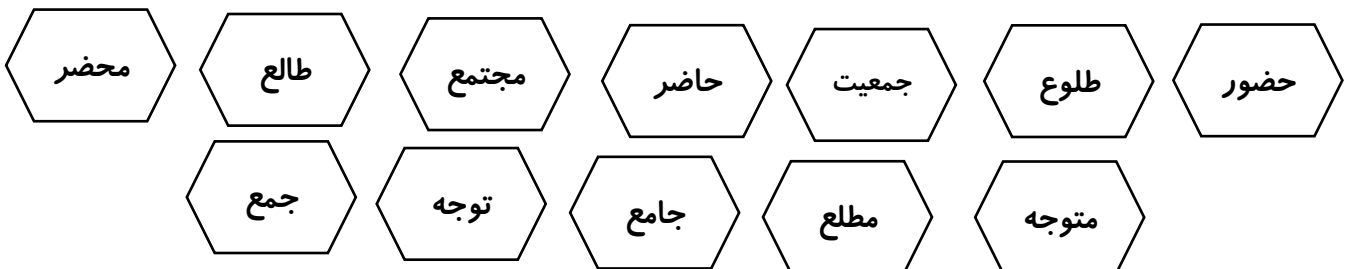
۲۳- برای هر کلمه دو صفت بنویسید .

۲۴- مفرد کلمه های زیر را بنویسید .

۲۵- کلمه های هم خانواده را مثل هم رنگ کنید .

۲۶- کلمه های زیر را با حروف مناسب کامل کنید .

خلا..... م..... مان
پش..... با نشا.....
ل.....ظه آ.....از
انبو.....

۲۷- دو جمله بنویسید و آنها را با کلمه ی ربط (ولی) به هم وصل کنید .

۲۸- کلمه های مربوط به هم را رنگ کنید تا ترکیب جدیدی به دست آورید .

خوش

بوی

درد

دل

بهشت

بو

رنگ

خوش

۲۹- در هر جدول ، کدام کلمه به جای علامت سوال قرار می گیرد ؟

هیجان	انتظار	؟	رخسار
؟	رخسار	هیجان	غوغا
غوغا	هیجان	رخسار	؟
؟	غوغا	انتظار	هیجان

حیات	؟	لحظه	استقبال
ملایم	حیات	؟	لحظه
لحظه	؟	ملایم	حیات
استقبال	لحظه	حیات	؟

۳۰- جمله های زیر را با کلمه های مناسب کامل کنید .

* آن وقت ها که ما می خواندیم ، آن اشعار و آن را نمی فهمیدیم . انسان

..... است چیزهایی را درست نفهمدماً برای فعالیت ، زمینه درست می کند .

* فکر کردن باید محور باشد .

* هر یک از ما لحظه شماری می کردیم که روز کی می رسد ؟

درس هشتم

آزاد ۱

اهداف درس:

آشنایی با علامت های جمع در فارسی

قواعد جمع بستن ، جمع مکسر

درسنامه

علامت های جمع

در زبان فارسی برای جمع بستن از علامت های (ها، ان و ات) استفاده می شود.

قواعد جمع بستن:

کلمه هایی که به (ه) ختم می شوند در جمع با (ان)، (ه) آنها حذف می شود و حرف (گ) جانشین آن می شود.

مثال: تشنه + ان = تشنگان
برده + ان = بردگان

کلمه هایی که با (ا) یا (و) ختم می شوند، هنگام جمع بستن با (ان) قبل از علامت جمع حرف (ی) می گیرند.

مثال: پیشگو + ان = پیشگویان
خدا + ان = خدایان

بعضی از کلمه های که به (ی)، (ه) یا (ا) ختم می شوند، در جمع با (ات) قبل از علامت جمع، حرف (ج) می گیرند.

مثال: سبزی + ات = سبزیجات
میوه + ات = میوه جات
بدلی + ات = بدلیجات

بعضی از کلمه ها که به (ه) ختم می شوند در جمع با (ات)، (ه) حذف می شوند.

مثال: عضله + ات = عضلات
صفحه + ات = صفحات
گره + ات = گُرّات

جمع مکسر:

علاوه بر علامت های جمع، بعضی از اسم ها، بدون نشانه ی جمع به شکل گیری بسته می شوند.

مثال:

عضو = اعضا
ولی = اولیا
مطلب = مطالب

اسم جمع:

گروهی از کلمه ها به صورت جمع به کار می روند و مفرد ندارند که آنها را اسم جمع می نامند.*

مثال: مردم، ایل، قوم، گروه، تیم، ملت و.....

نادرست درست

۱- درست و نادرست بودن جمله های زیر را مشخص کنید.

😊 کلمه های (سوزان و اسیران) همگی جمع هستند.

😊 جمله ی (خورشید آرام آرام از پشت کوه سر بر آورد.) یک جمله ی خبری است.

۲- واژه ی (رنج) را با هر یک از پسوند های زیر ترکیب کنید و با ترکیب جدید جمله بسازید.

پسوند	ترکیب جدید	جمله
رنج + دیده		
..... + آور		
..... + کشیده		
..... + ور		

۳- چهار واژه (پایداری ، پایان ، پایگاه و پاینده) را به ترتیب حروف الفبا بنویسید ، سپس اجزای هر یک را مشخص کنید.

۴- جمع مکسر واژه های زیر را بنویسید.

شاعر	مجلس	علت	خبر	هدیه	شغل	مدرسه

۵- کلمه های زیر مرتب کنید.

شده - کوچه - پر - جمعیت - و - بود - از - خیابان

سوی - مشتاق - مدرسه - توان - و - پُر - به - کشیدم - پَر

۶- شکل املائی هر یک از کلمه های زیر را ، هنگام جمع بستن با (ان) چه تغییری می کند؟

دانا	گرسنه	زورگو	درخت
------	-------	-------	------

↓ ان ↓

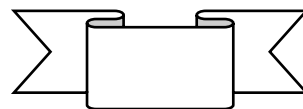
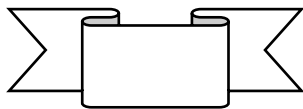
--	--	--	--

۷- کلمه های در هم ریخته ی (برفش ، بیش ، بامش ، هر ، که ، بیشتر) را مرتب کنید و ضرب المثل بنویسید

سپس مفهوم آن را بیان کنید.

--	--

۸- با حروف در هم ریخته ی زیر دو واژه بسازید. (می توانید از بعضی از حروف استفاده کنید .)

۹- هر کلمه را به مخالف خود وصل کنید.

😊 اندوه

😊 استقبال

😊 طلوع

😊 همه‌مه

😊 سکوت

😊 غروب

😊 شادی

😊 بدرقه

۱۰- یک بند درباره ی یکی از سفرها یا اتفاق های زندگی خود بنویسید.

درس نهم

آزاد ۲

اهداف درس:

آشنایی با معنای متفاوت واژه ها در جمله

تفاوت شکل گفتاری و نوشتاری کلمه ها

درسنامه

*بعضی از واژه ها در جمله های مختلف، معنای متفاوتی دارند مانند : شیر، سیر، در و یا افعالی مانند : رسید کشید، خورد، شکست، برد، گرفته است و.....
مثال:

بوی سیر برای بعضی خوشایند نیست. قبل از سیر شدن، دست از غذا بکشید.

از زندگی سیر شد. از سیر تا پیاز ماجرا را تعریف کنید.

مادرم یک سیر زعفران خرید. علی یک سیب خورد.

توپ به تیر دروازه خورد. سینا هنگام دویدن به زمین خورد.

او حقه خورد. سهیلا فریب خورد.

آوای خوش سنتور به گوشم خورد.

*شکل گفتاری و نوشتاری کلمه ها با هم تفاوت دارد. ما در گفتار کلمه هایی را بکار می بریم که گاهی در نوشتار نمی توانیم از آن استفاده کنیم. به آنچه می گوئیم زبان گفتاری و به آنچه می نویسیم زبان نوشتاری گفته می شود.

مثال:

زبان گفتاری: در ستون را خوب بخونید.

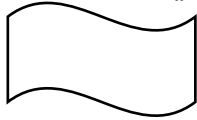
زبان نوشتاری: درسهایتان را خوب بخوانید.

۱-مفرد هر یک از کلمه های زیر بنویسید.

ایرانیان شاعران اولیاء مطالب مناطق

۲-برای واژه ی (نویسنده) سه صفت مناسب انتخاب کنید و ترکیب را بنویسید.

نویسنده

۳-جمله ی گفتاری زیر را به صورت نوشتاری بنویسید.

بلاخره غاز تونست تو آب شنا کنه

۴-با واژه ی (در) چهار جمله بنویسید که هر کدام معنای متفاوتی داشته باشد.

<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>

۵-شکل نوشتاری کلمه های زیر را بنویسید.

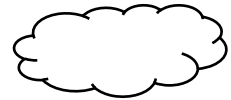
روزا

برسونی

نشونی

جونم

۶-واژه های زیر را در دو گروه زمان و مکان طبقه بندی کنید .

سحرگاه کمین گاه شامگاه جایگاه آسایشگاه هیچگاه

			زمان
			مکان

۷- جمله ی زیر را با نوشتن هم معنی کلمه های داخل کمانک تغییر دهید.
دانش آموزان مدرسه ی ما قرار گذاشتند که برای (استقبال) بروند.
بچه ها (خوشحال) و بی قرار بودند. (بالاخره) آن روز رسید . قبل آن قدر هیجان زده
بودم که نمی دانم چطور خوابیدم ، فقط به فردا و (انبوه) جمعیت فکر می کردم .

۸- جدول دو طرفه زیر را کامل کنید.

از عدس کوچک تر است .				شب ها آن را می خوریم .
اسم حیوانی است .				رنگ قرمز
وسیله ای در حمام				نام حیوانی است .
همراه سیبیل است .				نوشیدنی مفید
اهلی				خزنده ی خطرناک
به دریا می ریزد .				نزدیک نیست .
نام جام قهرمانی				تمیز
در کلاس می آموزیم .				مخالف گرم

۹- داستان به ریخته ی زیر را با گذاشتن شماره مرتب کنید.

- از دست هیچ طبیعی هم کاری بر نمی آید. ☁️
- اما قبلاً به او بگویند قصابی برای ذبح کردن او خواهد آمد. ☁️
- او تمام داروهای مورد نیاز بیمار را درون غذا ریخت و به امیرزاده داد. ☁️
- یکی از امیرزاده ها بیمار شده بود و فکر می کرد که گاو شده است. ☁️
- سپس یک ساطور و چند کارد و یک پیش بندخون آلود قصابی برداشت. ☁️
- و هر روز بهتر و بهتر می شد. ☁️
- امیرزاده که فکر می کرد هنوز گاو است غذاهای قصاب را می خورد. ☁️
- ابوعلی سینا گفت مرا پیش امیرزاده ببرید. ☁️

۱۰- ضرب المثلی بنویسید که در آن از واژه ی (اما) استفاده شده باشد.

درس دهم

باغچه اطفال

اهداف درس:

آشنایی با شخصیت جبار باغچه بان

آشنایی با اصلی ترین بخش جمله فعل

درسنامه

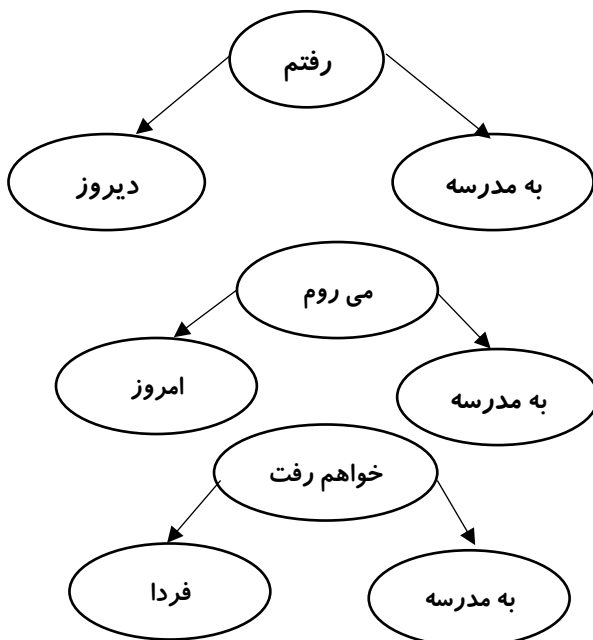
فعل:

جز اصلی جمله است که انجام گرفتن یا روی دادن حالتی را بیان می کند.

مثال: فاطمه می نویسد زهرا خسته شد.

*هر جمله ای با فعل کامل می شود.

اقسام فعل از نظر زمان

*فعل گذشته: دیروز به مدرسه رفتم.

*فعل حال: امروز به مدرسه می روم.

*فعل آینده: فردا به مدرسه خواهم رفت.

بند:

مجموعه ای چند جمله ی به هم پیوسته است که به بیان یک موضوع می پردازد.

*هنگامی که نوشته ی ما درباره ی یک موضوع کوچک تمام شود، بند بعدی را با موضوع کوچک دیگر آغاز

می کنیم.

*از مجموع چند بند (که با موضوع کلی در ارتباطند) متن حاصل می شود.

لغت های درس

کنجکاو - فعال - می سرودم - نقاشی - می ورزیدم - کاغذ پاره ای - تصویری - می خوابیدند - اندیشه های دنبال - تازه ای - بهتر - صورت - جست و جوی - چراغی - قطعه زغالی - مکتب - منقل کرسی - گرداگرد پیاموزم - طاق - گچ بری - بنایی - طولانی - قفقاز - رونقی - می گذشت - طبع - ذهن - جویای - راضی - اراده پیشرفت - برگزیده - شغلی - اجتماع - خدمت - فعالیت فرهنگی - میهن - اقامت - شعله فروزان - قریحه باغچه ی اطفال - نمی پذیرفت - نگهداری - عاجز - نیفتاده - استعداد - اختراع - ابداع - اولیای - تحصیلی امتحان - قبول - حیاط - حرف - شرح حال - جبار باغچه بان - شرح حال - اعتماد - پشتکار - صبر و بردباری خویش - خشنود

هم خانواده

قبول - قابل - مقبول	مقصود - قصد - قاصد	کتاب - مکتوب - کاتب - مکتب
استعداد - مستعد	زیستن - زیستگاه - زیست	راضی - رضایت - مرضیه
اختراع - مخترع	خدمت - خدمات - خادم	تحصیل - محصل - حاصل - محصول
اولیا - ولی - موالی	راضی - رضایت - رضا	اطفال - طفل - طفولیت
اعتماد - معتمد	شرح - تشریح	شعله - اشتعال - مشعل

واژه آموزی

ابداع : نوآوری ، ایجاد کردن	اجتماع : گروه ، گردهم آمدن
اختراع : پدیدآوردن ، ایجادکردن	اراده : خواست ، میل
استعداد : آمادگی ، توانایی	اطفال : خردسال ، کودکان
اقامت گزیدم : در جایی ساکن شدم	اولیا : پدر و مادر ، بزرگان
	باغچه ی اطفال : اولین کودکان ایران در تبریز

بردباری : صبر و شکیبایی
بیاآموزم : یادبگیرم ، یادبدهم
لبریز : پسر ، لبالب
برساند : کمک کند
پشتکار : با همت و باغیرت
خشنود : راضی ، شادمان
دریافتم : دانستم ، فهمیدم
ذوق : شوروشوق ، علاقه و توانایی
زیستن : زندگانی کردن
سرگذشت : رویداد ، واقعه
شرح حال : توضیح راجع به زندگی اشخاص
صبر : شکیبایی
طاق : سقف
عاجز : ناتوان
مقصود : مراد ، نیت ، مراد
ناشنا : گر ، کسی که نمی شنود .

باغچه : باغ کوچک
بام : پوشش بالای ساختمان
برگزیده شدم: انتخاب شدم ، ترجیح داده شدم
حرفه : شغل ، کار بهره
دایرشد : برگزارشد ، ایجادشد
دل سوز : مهربان ، غم خوار
رونق : فروغ ، روشنایی
سرمشق : نمونه ، الگو
شغل : کار ، پیشه
طبع : سرشت ، ذات
فعال : پرکار ، کوشا
قریحه : طبع ، ذوق
مکتب : نام مدرسه ها در گذشته
ویژه : خاص ، برگزیده
فکر : اندیشه
کنج : گوشه ، زاویه

۱- برای هر یک از کلمه های زیر یک مترادف (هم معنی) بنویسید.

رونق:

بردباری:

اختراع:

عاجز:

برگزیده شدم:

پشتکار:

۲- مترادف کلمه های مشخص شده را بنویسید.

☺ من کودکی کنجکاو و فعال بودم.

<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------

☺ هیچ یک از این کارها، طبع پرشور و ذهن جویای مرا راضی نمی کرد.

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------

۳- برای هر اسم، یک صفت و برای هر صفت، یک اسم بنویسید.

شعله		باغچه		اندیشه	اسم
	پرشور		بزرگ		صفت

۴- در میان کلمه های زیر، مفرد و جمع را مشخص کنید و در جاهای خالی بنویسید.

شعر - مسجد - علت - اشعار - تصویر - مساجد - تصاویر - قطعه زغالی - قطعات زغال - ولی - مثل - علل
 امثال - اولیا

<input type="text"/>	مفرد
<input type="text"/>	جمع

۵- با هر صفت زیر یک جمله بسازید.

صبور:

بردبار:

۶- به هر یک از واژه ای زیر ، پسوند (تر) یا (ترین) اضافه کنید و جمله را کامل کنید.

جالب - بهتر - زرنگ - ترسو

علی از احمد است.

امیر از حسن است.

طراحی فاطمه از زهرا بود.

حضرت رسول (ص) الگوی مسلمانان است.

۷- کلمه ای در هم ریخته زیر را مرتب کنید.

باغچه بان - و - مهربان - بود - دلسوز - معلّمی - و - دوست - کودکان

سپس - ناشنوای - باغچه ی - کودک - دیگر - در - پذیرفتم - چند - اطفال - را

۸- برای هر یک از جمله های زیر ، یک فعل مناسب بنویسید.

😊 اگر خدا بخواهد ، تابستان از شهر شیراز دیدن

😊 اگر قدر و ارزش مادرم را ، الان اینقدر ناراحت نبودم.

😊 جوجه تیغی اگر احساس خطر کند، تیغهایش را به سمت دشمن پرتاب .

۹- در هر یک از جمله ها ، زیر حروف ربط یا پیوند خط بکشید.

😊 برای مردم باور کردنی نبود که کودکان کم شنوا هم بتوانند بخوانند و بنویسند و حرف بزنند.

😊 حرفه ی بنایی و قنّادی را یاد گرفتم ولی هیچ یک از این کارها ، طبع پرشور و ذهن جویای مرا راضی نمی کرد.

۱۰- هر عبارت را به فعل مناسب وصل کنید.

😊 رفتم

😊 می روم

😊 خواهم رفت

😊 عملی که هم اکنون در حال انجام شدن است .

😊 عملی که در گذشته انجام شده است .

😊 عملی که زمان آن دیرتر انجام گیرد .

۱۱- برای هر یک از کلمه های زیر یک هم خانواده بنویسید.

مکتب : استعداد: راضی : اجتماع:

۱۲- با آخرین نشانه ی هر کلمه ، یک کلمه پیدا کنید و بنویسید.

کاغذ   تعطیل

ابداع

۱۳- املا ی درست هر کلمه را بنویسید.

😊 اقامت گذیدم :
😊 الاقمند شدم :
😊 خوشنودی خدا :
😊 غطعه زغالی :

۱۴- در هر ردیف یک کلمه با بقیه کلمه ها نا هماهنگ است ، آن را مشخص کنید.

خواندن - سرودن - زیستن - نوشتن

ناشنوا - استعداد - نابینا - کم شنوا

بنایی - مکتب - نقاشی - گچ بری

۱۵- کلمه ی درست داخل کمانک را انتخاب کنید.

* (می خواستم - می خاستم) بیشتر بکوشم تا به خود و دیگران بهره برسانم.

* با یک (غالب - قالب) زغال روی تگه سنگی شعرم را نوشتم .

* دوباره نرگس از اتاق بیرون آمد . هنوز هم (قصه - غصه) دار است.

۱۶- جمله های زیر را هر طور دوست دارید ، ادامه دهید.

پس از مدّتی برای این که

من که با سختی ها بزرگ شده

۱۷- فعل مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

*چون تیر از کمان رها شود ، همه ی نیروی من از تن بیرون (می رود - خواهد رفت - رفت)

*اگر باران به اندازه ی کافی نبارد ، تابستان کم آبی (داشتیم - خواهیم داشت)

۱۸- کدام یک از واژه های زیر را با پسوند (خیز) و پیشوند (خود) ترکیب می شود ، آنها را بنویسید .

(نفت - زر - سحر - صبح - شب - حاصل - سینه - سبک)

خیز

خود

(بین - دار - پسند - کار - رو - نویس - رای - خواه)

۱۹- زمان هر یک از جمله های زیر از داخل کمانک انتخاب کنید.

خورشید طلوع کرد . (ماضی - حال - آینده)

چه کسی می داند میراث فرهنگی چیست ؟ (حال - آینده - گذشته)

فردا بچه ها به نمایشگاه کتاب خواهند رفت . (آینده - گذشته - حال)

۲۰- مفهوم ضرب المثل (حسنی به مکتب نمی رفت وقتی می رفت جمعه می رفت) یعنی چه ؟

۲۱- با حروف درهم ریخته هر ردیف، یک کلمه بنویسید .

ع-ط-ی-ت-ل

ا-ق-ط

ا-ف-ل-ا-ط

۲۲- از متن درس کلمه هایی را پیدا کنید که نشانه های داخل جدول در آن به کار رفته باشد. (۴ کلمه)

ذ		ط
ز		ف ف
غ غ غ غ		ص ص
ق ق		خ خ
ح ح		و

۲۳- کلمه های زیر را به ترتیب حروف الفبا بنویسید .

کرسی - فروزان - شعله - رونقی - باغچه - اختراع - هرگز - ویژه - عشق - طبع - ذهن - حیات

۲۴- جمع مکسر کلمه های زیر را بنویسید .

قانون شعر معبد

۲۵- متن درس را بخوانید و سپس نام شغل هایی که در درس آمده است را بنویسید .

۲۶- در جمله های زیر با استفاده از کلمه های ربط جاهای خالی را کامل کنید .

- * در مدرسه های دیگر ، کودکان را نمی پذیرفتند آنها نمی توانستند به او خواندن و نوشتن بیاموزند .
- * حرفه ی بنایی و قنّادی را یاد گرفتم هیچ یک از این کارها طبع پر شور و ذهن جویای مرا راضی نمی کرد .
- * پدرم در ساختن طاق مسجد و گچ بری استاد بود در همه ی ماه های سال نمی توانست بنایی کند .

۲۷- از بین کلمه های زیر کلمه های غیر ساده را مشخص کنید .

کودکان - با سواد - کودکان - قریحه - نا شنوایان - ابداع - مدرسه - اطفال - باغچه - پایان

۲۸- نمودار هر جمله را رسم کنید .
 چراغ ها خاموش شدند .

قنّادی رونقی نداشت .

۲۹- در هر کدام از جمله های زیر ، کلمه های صحیح را از داخل کمانک مشخص کنید و در جای خالی بنویسید .
 *..... و بام مدرسه ، لبریز از مردمی بود که به تماشای آنان آمده بود . (حیات - حیات)
 *در آن هنگام چند مدرسه ی جدید در دایر شده بود . (قفقاز - غفقاز)
 *آن ها در نگهداری و آموختن خواندن و نوشتن به کودکان خود بودند . (عاجز - آجز)

۳۰- مخالف هر کلمه را بنویسید .

روشن

سختی

توانا

درس یازدهم

فرمانده دلها

اهداف درس:

آشنایی با خاطره های آزاد سازی خرمشهر از زبان

رزمندگان

آشنایی با صفت

آشنایی با اجزای اصلی نوشته ها

درس نامه

صفت:

کلمه ای است که درباره ی اسم توضیح بیشتری می دهد و حالت و چگونگی اسم را بیان می کند.

به اسمی که توسط صفت توصیف شده باشد موصوف می گویند. مثال:

*چهره ی خندان = چهره ی (موصوف)، خندان (صفت)

*سرزمین پهناور = سرزمین (موصوف)، پهناور (صفت)

*عقیده ای استوار = عقیده ای (موصوف)، استوار (صفت)

نکته : موصوف چه مفرد باشد و چه جمع، صفت آن همیشه به صورت مفرد است.

مثال : دانشمندان صبور برگ های سبز

نکته : صفت را می توان قبل یا بعد از اسم به کار برد.

مثال : مرد بزرگ = بزرگ مرد راه آزاد = آزاد راه

سه بخش اصلی داستان یا نوشته :

۱-مقدمه : بند مقدمه کلی تر است و فضای حاکم بر متن را نشان می دهد.

۲-متن : شامل موضوع های کوچک

۳-نتیجه : بند نتیجه گیری

لغت های درس

جبهه - خانواده ی - دلتنگی - مرخصی - کودکانه اش - پنهانی - همیشه - قصه هایش - می گذاشت - منتظر
بعدی - عروسک هایشان - دشمنان - حتی - مسئولیت - مانع - دعایی - اعتقاد عجیبی - احساس - مقاومت
رزمندگان - محتاج - عملیات - خرمشهر - مظلومی - متجاوزان - اشغال - سپاه پاسداران - ضربه ی نهایی
دژری تسخیر ناپذیر - آتشبارهای بعثی - فضای منطقه - نقطه - ردشان - وصف ناپذیر - محور - نظاره - خیره
نفوذ - مقابله - طرف - شجاعت - بی وقفه - تکبیر - گذاشته - گذرگاه - گورستانی - سقایی - خرازی - تسلیم
صورتش - آغوش - انتظار - مومن - مطمئن - نظامی - مهلکه - سقوط - ترجیح - خاک آلود - جامع

هم خانواده

مانع - منع - ممانعت	اعتقاد - معتقد - عقیده	محتاج - احتیاج
نظم - ناظم - نظام	مظلوم - ظالم - ظلم	شکر - تشکر - شاکر
وصف - توصیف	تسلیم - اسلام - مسلم	ترخیص - مرخص - مرخصی
شهید - شاهد - شهدا - مشهد	مقاومت - مقاوم - قوی	مومن - ایمان - مومنان
عجب - تعجب - عجیب	مظلوم - ظالم - ظلم	سقوط - ساقط - سقط
شدت - شدید - شدید - اشد	مطمئن - اطمینان	تکبیر - اکبر

واژه آموزی

اعتقاد : باور ، ایمان	بی وقفه : بدون توقف ، بدون استراحت
به اشغال در آورد : گرفتند ، تصرف کردند	به شدت : زیاده از حد ، فراوان
ترجیح دادند : کسی را به دیگران برتری دادن	تسخیر نا پذیر : رام نشدنی ، مطیع و فرمان بردار نشدنی
خیره شدن : توجه عمیق ، نگاه کردن به چیزی بدون برداشتن چشم از آن	دژ : حصار ، قلعه
جاری می شد : روان می شد ، می آمد	خردشان کنیم : در اینجا یعنی آن ها را از بین ببریم یا به گروه های کوچک تقسیم کنیم تا قدرت خود را از دست بدهد .
سقایی : آب کشیدن ، آب فروش	دیداربعدی : ملاقات بعدی

سقوط : افتادن ، افتادگی
مانع : بازدارنده ، منع کننده
محتاج : نیاز داشتن ، احتاج داشتن
متجاوز : از حد گذرنده ، تجاوزگر
مقابله : رویارویی ، مواجهه
نهایی : پایانی ، آخری
نبرد : جنگ وصف ناپذیر
یاران : دوستان نزدیک ، رفیقان

عجیب : شگفت انگیز
کودکانه اش : رفتاری از روی کودکی
عملیات : فعالیت ها ، کارها
گذرگاه : معبر ، جای گذر
مسئولیت : سرپرستی یک کار مهم
مهلکه : جای هلاک شدن ، مکان خطرناک
نفوذ ناپذیر : غیر قابل نفوذ
غیر قابل توصیف: وصف نشدنی

۱- برای هر یک از کلمه های زیر ، یک مترادف (هم معنی) پیدا کنید.

اعتقاد : نبرد : مانع : مقابله : سقایی :

۲- در جمله های زیر ، مترادف کلمه های مشخص شده را بنویسید.

این روزها حسین احساس می کرد به دعای قلب های پاک به شدت محتاج است.
 حسین بی وقفه دشمن را زیر رگبار گلوله گرفته بود . دژ دشمن شکسته شد.

۳- کلمه از متن درس پیدا کنید و به ترتیب حروف الفبا بنویسید.

۴- از میان کلمه های زیر ، کلمه های مخالف ، هم خانواده و مترادف را جدا کنید و در جدول زیر قرار دهید.

(متجاوز - تسلیم - مظلوم - تجاوزگر - اسلام - ظالم - وحشت - منتظر - سنگینی - ترس - انتظار - سبکی)

مخالف	مترادف	هم خانواده

۵- کلمه های در هم ریخته ی زیر را مرتب کنید.

*مطمئن - مومن - نباش - نگران - باش.

*بخواهد - با - سربازی - که - فرماندهان - هر - تسلیم - گلوله - عراقی - شود - می زنند.

*حسین - خانه ی - شده - جبهه ی جنگ - اول - بود

۶- کلمه های زیر را در دو دسته ی مفرد و جمع طبقه بندی کنید.

شهید - کودکان - فاصله - نوجوان - قلوب - شهدا - منطقه - فواصل - نوجوانان - موانع - قلب - مانع - مناطق
نقاط - نقطه

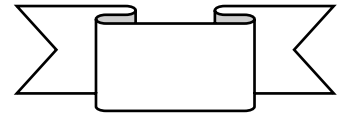
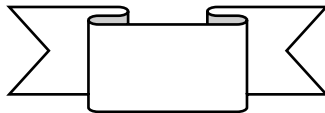
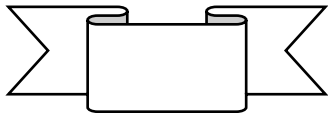
	مفرد
	جمع

۷- هر دو واژه را در یک جمله به کار ببرید.

(مهربان ، پیشرفت)

۸- هر یک از واژه ها را با پسوند مناسب ترکیب کنید و کلمه ای جدید بسازید.

(خود ، فیلم ، سحر ، گاه ، نامه ، نویس)

۹- هر یک از کلمه های زیر را با پسوند (تر) ، (ترین) ترکیب کنید و جمله بسازید.

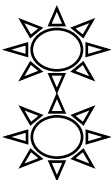
دانا :

دانا :

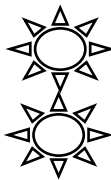
سحرخیز :

سحرخیز :

نادرست

درست

۱۰- جمله های درست و نادرست را با علامت (x) مشخص کنید .

☺ واژه های (ارز و عرض) دارای معنای متفاوت نیست.

☺ (تمام) مخالف (پایان) است.

۱۱- کلمه های در هم ریخته ی ضرب المثل زیر را مرتب کنید و مفهوم آن را بنویسید.
 (سال - بزرگی - است - به - نه - عقل)

۱۲- در هر گروه از کلمه های زیر یک کلمه با بقیه ناهماهنگ است . آن را مشخص کنید.

☺ سرباز - پاسدار - دشمن - بسیجی

☺ خرمشهر - جهان آرا - شلمچه - خونین شهر

☺ وصف ناپذیر - تسخیر ناپذیر - شگفت انگیز - خستگی ناپذیر

۱۳- املاي درست هر کلمه را بنویسید.

ظربه نهایی:

محلکه:

مسئولیت پذیر:

۱۴- در عبارت های زیر مخالف کلمه هایی که زیر آن ها خط کشیده شده است را بنویسید.

☺ پنهانی اشکش را پاک می کرد.

☺ مردم ایران هر روز برای آزادی خرمشهر دعا می کردند.

۱۵- با معانی متفاوت کلمه های زیر ، جمله بنویسید.

بار :

بار :

رسید :

رسید :

۱۶- با استفاده از کلمه های داخل کمانک جمله ی زیر را بازنویسی کنید.

آن روزها حسین احساس می کرد، به دعای این قلب های پاک محتاج است . (ما)

(نیازمند)

۱۷- واژه های زیر را معنی کنید.

😊 شکست ناپذیر :

😊 تسخیر ناپذیر :

۱۸- از بند اول درس یک جمله ی خبری انتخاب کرده و بنویسید.

۱۹- افعال بند اول درس را با توجه به فاعل جمله تغییر دهید.

او کودکی کنجکاو و فعال بود و کتاب می خواند . شعر های کودکانه.....

.....

.....

۲۰- با استفاده از واژه های (نیروی اراده ، سرگذشت ، خدمت ، اختراع ، بهتر) یک متن کوتاه بنویسید.

۲۱- از بند ۴ درس کلمه هایی را پیدا کنید که نشانه ی (ق) در آن وجود داشته باشد.

۲۲- با توجه به متن درس ، کلمه های های خواسته شده را بنویسید .

* کلمه ای شش حرفی که حرف اول آن (م) و حرف آخر آن (ت) است .

* کلمه ای هشت حرفی که جمع است و با حرف (ر) آغاز شده باشد .

* کلمه ای نه حرفی به معنی توصیف نشدنی است .

۲۳- در متن زیر غلط املائی وجود دارد . آن ها را پیدا کنید .

عراقی ها پا به فرار گزاشته بودند . شلمچه این بار برایشان نه گذرگاه ، که گورستانی شده بود . وقتی حسین ، شهر مظلوم را دید ، به یاد شهیدانی افتاد که دوست داشتند ، آزادی خرمشهر را ببینند ، بهنام محمدی افتاد . که در سنگر های خرمشهر صقایی می کرد .

برادر خرازی ! بچه ها می گویند فرمانده هان عراقی ، هر سربازی را که بخواهد تسلیم شود با گلولح می زنند .

۲۴- جاهای خالی را با توجه به معنی داده شده ، کامل کنید و بنویسید .

پرشور ← پر حرارت مس...ولیت ← سرپرستی یک کار مهم
م...جاوز ← تجاوز بی و...فه ← بی درنگ

۲۵- در جاهای خالی کلمه های ربط مناسب بنویسید .

اسب سوار به رودخانه رسید ، لباس را از تنش در آورد به شنا مشغول شد گرمش شده بود می خواست خنک شود .

۲۶- کدام یک از کلمه های زیر با (ناپذیر) ترکیب شود ، یک کلمه ی غیر ساده می شود .

ناپذیر

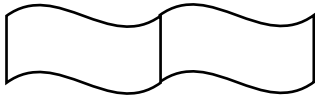
اعتقاد شکست اصلاح دیدار پایان تعطیل برگشت

۲۷- جمله های زیر از چه نوعی هستند ؟ هر کدام را به جمله ی مربوط وصل کنید .

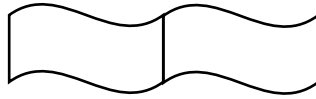
امری	آزادی خرمشهر ، آرزوی همه ی مردم ایران بود .
خبری	چه رزمنده دلاوری !
پرسشی	نگران نباش مومن ! مطمئن باش .
تعجبی	فرمانده ، بچه ها چه می گویند ؟

۲۸- برای کلمه های زیر دو هم خانواده بنویسید .

تعلیم

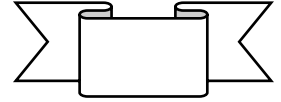
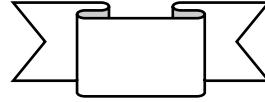
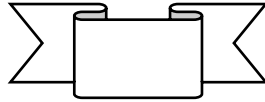
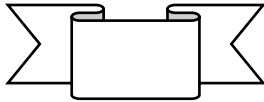

ظالم

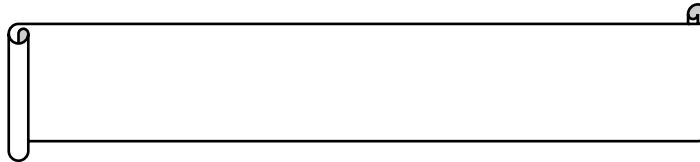

عامل

۲۹- چهار کلمه بنویسید که صدای آخر آنها (آ) باشد .

۳۰- ضرب المثلی بنویسید که در آن از کلمه (پول) استفاده شده باشد .

درس دوازدهم

اتفاق ساده

اهداف درس:

آشنایی با قافیه و ردیف در شعر

آشنایی بیشتر با صفت و تشخیص آن با تر و ترین

لغت های درس

می شست - ظرف - نامه ات - بی صدا - حال سنگر - همیشه - قرار - بیاییم - شوق - سطر - برقی - قطره
غلطید - مثل تگرگ - اتفاق

هم خانواده

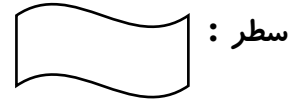
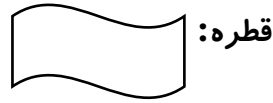
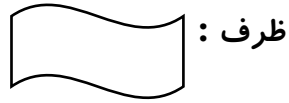
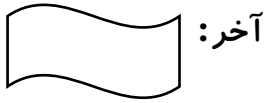
مثل - مثال - امثال	شوق - اشتیاق - مشوق	غلطید - غلتان - غلتنده
درخشید - درخشان - درخشنده	وضع - اوضاع - وضعیت	کافی - مکفی - کفایت
صمیمیت - صمیمی	انتخاب - منتخب	سرایت - مسری

واژه آموزی

اتفاق : پیشامد ، حادثه
تگرگ : حالتی بین برف و یخ که با شدت شروع به باریدن می کند.
سنگر : پناهگاه ، هنگام جنگ ، افراد مکانی را برای استراحت و یا پناه گرفتن می رساند که به آن سنگر می گویند.
شبم : قطره ی آبی شبیه باران که روی گیاهان می نشیند.
شوق : از سر خوشحالی ، ذوق
غلطید : از پهلویی به پهلوی دیگر گشت .
مشق : تکلیف

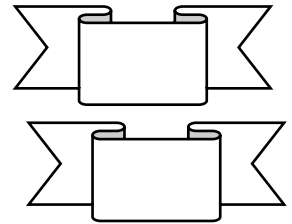
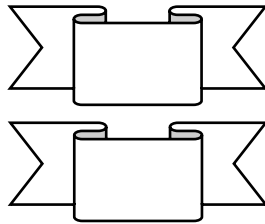
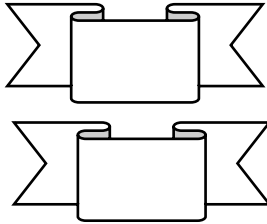

۱- برای هر یک از واژه های زیر یک جمع بنویسید.

۲- کلمه های زیر را با پسوند مناسب ترکیب کرده و کلمه ی جدیدی بسازید.

(زور - باز - دست - رنج - یافت - سر - خرد - باز - انجام - پرس - گو - سال)

۳- در میان کلمه های زیر ، کلمه های مخالف را به یکدیگر وصل کنید.

پشت	مهربان	آخر	خوب	صدا دار	روز
-----	--------	-----	-----	---------	-----

نا مهربان	جلو	بد	اوّل	شب	بی صدا
-----------	-----	----	------	----	--------

۴- با سه کلمه ی (آبگوشت ، خرید ، فضایی) یک جمله ی خنده دار بنویسید.

۵- با کلمه ی (قطره) انواع جمله های زیر را بنویسید.

😊 جمله ی خبری :

😊 جمله ی پرسشی :

😊 جمله ی تعجبی :

😊 جمله ی امری :

۶- زمان فعل را در جمله ی (زمانی که نامه ات را مادر برای ما خواند) به زمان حال تبدیل کنید و بنویسید.

۷- برای هر یک از کلمه های زیر یک کلمه ی مخالف بنویسید.

انار ترش

بادام تلخ

آب شور

۸- جمله را به دلخواه ادامه دهید.

در یک روز بارانی ، وقتی از مدرسه برمی گشتم . ناگهان یک

.....

۹- برای هر یک از کلمه های زیر ، یک هم قافیه بنویسید.

خدا	نامه	کشت	انسان	آشکار	دانش

خار	دانا	مشق	سایه	سنگر	شوق

۱۰- شماره های درست را به هم وصل کنید.

(۱) باران پشت شیشه ها (۲) یک قطره از دل من (۳) یک قطره روی شیشه	بر روی دفتر افتاد(۱) مثل تگرگ غلتید(۲) آرام و بی صدا ماند(۳)

۱۱- در عبارت های زیر معنی کلمه هایی که زیر آن ها خط کشیده شده است را داخل کمانک بنویسید.

مادر بلند خندید	از شوق <input type="text"/> سطر آخر
بر روی برگ <u>غلتید</u> <input type="text"/>	یک قطره شبنم از گل
در چشم مادر افتاد	یک <u>اتفاق</u> <input type="text"/> ساده

۱۲- با مفرد کلمه های زیر جمله بسازید.

<input type="text"/>	<input type="text"/>	مزارع:
<input type="text"/>	<input type="text"/>	قطرات:

۱۳- املای درست کلمه های زیر را بنویسید.

رازى بودن: فقر حضرت: اصرار دل:

۱۴- کلمه های زیر را مرتب کنید.

لذت - بچه ها - می برند - از - قصه هایم - و - آن ها - می خوانند - را

زشتی هایش - می شوید - روبه رو - بدی ها - فقط - با - نینید - هر - چه - و - را

۱۵- کلمه های هم معنی را به هم وصل کنید.

معالجه	مالک	سراسیمه	ستم	برق
--------	------	---------	-----	-----

درخشش نور	ظلم	آشفته	درمان	صاحب
-----------	-----	-------	-------	------

۱۶- هر کدام از کلمه های ردیف بالا را با کلمه های ردیف پایین ترکیب کنید و کلمه های جدید بنویسید.

تازه	جوراب	خونین	دل	بد
خوش	جنس	نفس	باف	شهر

۱۷- یک ضرب المثل بنویسید که کلمه ی (باران) در آن به کار رفته باشد.

۱۸- کلمه ی (پدر) تو را به یاد چه چیزی می اندازد.

۱۹- متن کوتاهی درباره ی سرگذشت یک قطره ی آب بنویسید.

۲۰- با واژه ی (خورد) سه جمله ی بنویسید که هر کدام معنای متفاوتی داشته باشد.

- ۲۱- برای جمله های زیر نمودار رسم کنید .
مادر مهربانم آمد . هوا ابری است . بچه های درسخوان آمدند .

۲۲- جمله درست را رنگ کنید .

یک اتفاق ساده در چشم مادر افتاد .

من ظرف می شستم و پروانه مشق می نوشت .

یک قطره شبنم از برگ روی گل افتاد .

سنگر در جبهه ی جنوب بود .

۲۳- خانه های جدول را با توجه به کلمه های متن درس ، کامل کنید .

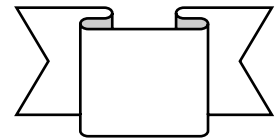
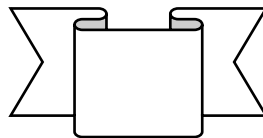
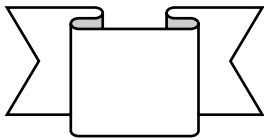
	ش	
--	---	--

	س			م
--	---	--	--	---

د			ل	
---	--	--	---	--

ق				ا
---	--	--	--	---

۲۴- سه کلمه بنویسید که با عدد ترکیب شده باشند .

۲۵- در جاهای خالی کلمه های مناسب بنویسید .

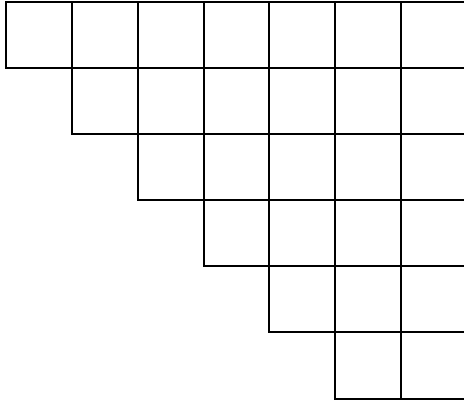
- منتظر تو می مانیم .
..... مشق می نوشتم .
..... گفته بودید .
..... فردا به خانه بر می گردیم .
..... از سفر برگشتند .
..... ظرف می شست .

۲۶- در جمله های زیر صفت را مشخص کنید و هم معنی هر کدام را بنویسید .

- * موج خروشان دریا ، کشتی را تگّه تگّه کرد .
* پدربزرگم ، یک قناری خوش آواز در قفس نگه داری می کند .
* مرد شجاع ، هم وطنان خود را از مهلکه نجات داد .

۲۷- جدول را حل کنید .

۱- جمع موجود

۲- از همه مهربان تر

۳- از آسمان می بارد .

۴- جمع گل

۵- نزدیک ترین جایی که می توانیم خدا را در آن پیدا کنیم .

۶- چاه بدون (آ)

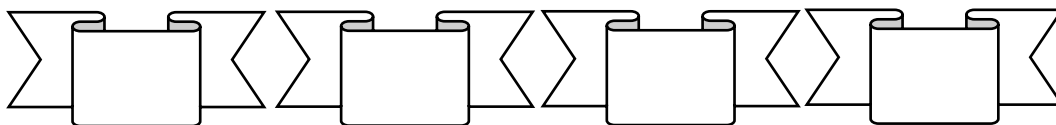
۲۸- شکل درست جمله های زیر را بنویسید .

- *دوستان او از خانه رفت .
- *آیا درختان در بهار گل می دهند !
- *مادرم امروز صبح به روستا آورد .
- *هنگام شب خورشید در مشرق غروب می کند .

۲۹- خاطره اولین روز مدرسه خود را بنویسید .

۳۰- کلمه های قسمت بالا و پایین را با هم ترکیب کنید و در قسمت وسط بنویسید .

تهی	نا	ناپذیر	سال
-----	----	--------	-----

نفوذ	نامه	میان	بینا
------	------	------	------

درس سیزدهم

لطف حق

اهداف درس :

آشنایی با داستان کودکی حضرت موسی (ع)

آشنایی با واژه های دمام ، گرداگرد و

آشنایی با کلمه های مخفف

درس نامه

- * آشنایی با چند واژه و اصطلاح تازه در گفته ها و نوشته ها.
- * دیوار به دیوار : او همسایه دیوار به دیوار ماست (به معنی نزدیک)
- * شانه به شانه : آنها شانه به شانه راه می رفتند (به معنی همراه)
- * مو به مو : دستورهایش را مو به مو انجام داد (به معنی دقیق)
- * پا به پا : دستم بگرفت و پا به پا برد (به معنی قدم به قدم)
- * سر به سر : اگر سر به سر، تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم (به معنی همگی)

حالا به ترتیب این واژه ها دقت کنید .

- * گرد + ا + گرد = گرداگرد او گرداگرد خانه را گشت (به معنای دور تا دور)
 - * سر + ا + سر = سراسر سراسر زمین پر از برف بود (به معنی همه جا)
 - * لب + ا + لب = لبالب لبالب ظرف از میوه بود (به معنی پر)
- تمام این ترکیب ها از (اسم + ا + اسم) یا (صفت + ا + صفت) ساخته شده اند و معنی جدیدی پیدا کرده اند.

کلمه های مخفف :

گاهی شاعر برای برقرار کردن وزن و آهنگ و شعر از شکل کوتاه شده یا مخفف آن استفاده کرده است .

چون رهی زین کشتی بی ناخدای

مثال : گر فراموشت کند لطف خدای

زین = از این

گر = اگر

لغت های درس

موسی - درفکند - ربّ جلیل - زساحل - حسرت - خُرد - لطف - رهی - بی ناخدای - کاین - باطل - رهرو
شیوه ی - عدل و بنده پروری - سطح - گاهواره اش - سیلاب - طغیان - حکم - توفان - سیل - بسپاری اش
می داری اش

هم خانواده

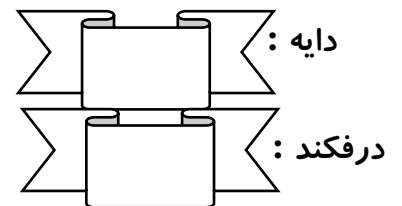
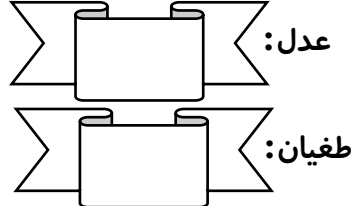
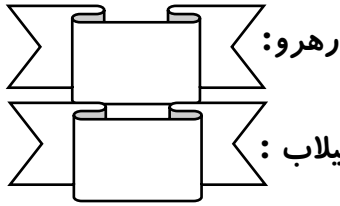
عدل - عدالت - عادل	باطل - ابطال
لطف - لطیف - الطاف	صید - صیاد
عشق - عاشق - معشوق	جلیل - جلال
حق - حقیقت - حقایق	سیلاب - سیل
حکم - حاکم - محکوم - احکام	

واژه نامه

بسپار : واگذار کن	بنده پروری : رفتار دوستانه داشتن، مهربانی و لطف کردن
حسرت خوردن : حسرت دیدن ، حسرت کشیدن	خوش تر : خوب تر ، نیک تر ، شادتر، شادمان تر
جلیل : باشکوه	درفکند : انداخت ، رها کرد
خُرد: کوچک ، کم سال ، کوک	رهرو : راهرو
دایه : شیر دهنده ، پرستار کودک	سیلاب : سیل
رب : پروردگار ، خداوند	
رَهی : در شعر لطف حق یعنی نجات یابی ، رهایی پیدا کنی	
عدل : دادگری ، انصاف	طغیان : از حدّ خود گذشتن ، نافرمانی کردن
نیل : نام رودی در مصر وحی : آن چه از طرف خداوند به پیغمبران نازل می شود .	
گاهواره : گهواره ، وسیله ای که کودک را در آن می خوابانند .	

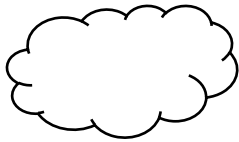

۱- برای هر یک از کلمه های زیر، یک مترادف (هم معنی) بنویسید.

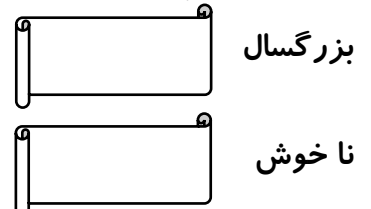
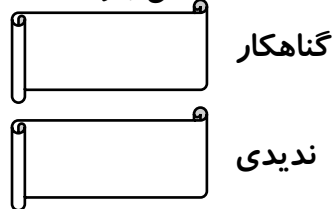
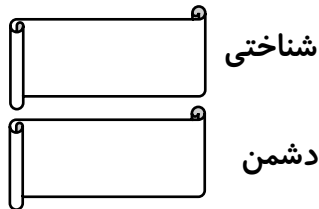
۲- هم معنی هر یک از کلمه های زیر را در جدول جست و جو کنید و رمز جدول را بنویسید.

(بسپار - طغیان - با شکوه - حی داور - گهواره - افکند)

ج	و	ا	گ	ذ	ا	ر	ک	ن
ل	ل	خ	د	ا	و	ن	د	*
ی	ط	گ	ا	ه	و	ا	ر	ه
ل	ف	ا	ن	د	ا	خ	ت	ح
ق	ن	ا	ف	ر	م	ا	ن	ی

۳- مخالف هر یک از کلمه های زیر را در جاهای خالی بنویسید.

۴- با توجه به بیت زیر به پرسش های زیر پاسخ دهید.

دیگران کاشتند و ما خوردیم ما بکاریم و دیگران بخورند .

☺ حروف ربط را مشخص کنید .

☺ این بیت از چند جمله تشکیل شده است ؟

☺ زمان فعل های (کاشتند ، خوردیم) را بنویسید .

۵- هر دو واژه را در یک جمله به کار ببرید.

..... : (دوست ، دشمن)

..... : (بی گناه ، گناهکار)

۶- کلمه ی مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید و در جای خالی بنویسید.

(مو به مو - سینه به سینه)

الف (آنچه پزشک دستور داده بود..... انجام دادم.

ب (داستان های شاهنامه..... نقل شده و به ما رسیده است.

۷- با توجه به ابیات زیر ، به پرسش های زیر پاسخ دهید.

درفکند از گفته ی ربّ جلیل
گفت کای فرزند خرد بی گناه
چون رهی زین کشتی بی ناخدای

مادر موسی چو موسی را به نیل
خودزساحل کرد با حسرت نگاه
گر فراموش کند لطف خدای

الف (قافیه های هر بیت رامشخص کنید .

تعداد مصراع ها

ب (تعداد بیت ها

ج (کلمه های مخفّف را بنویسید.

--

۸- برای هر یک از کلمه های زیر ، یک هم قافیه از درس پیدا کنید و بنویسید.

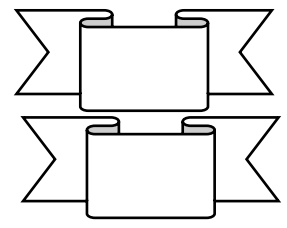
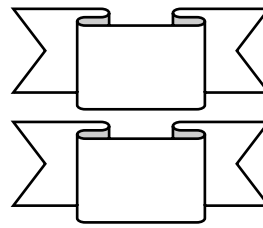
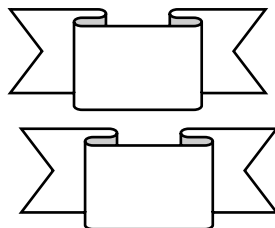
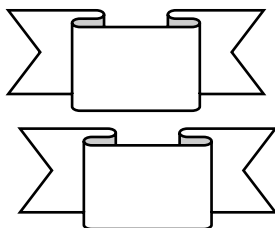
طغیان	منزل	گناه	مادر	انداختی	خدای	نیل

۹- دور کلمه های هم قافیه خط بکشید.

اندر وسطش کشتی قیر اندوه
برجای نشسته و جهان پیموده

جامی است در او آب خوش و آسوده
کشتی بان در آن به رنگ دوده

۱۰- هشت واژه بنویسید که (ی) در آخر کلمه صدای (آ) دهد .

- ۱۱- هر یک از کلمه های (گرداگرد - لبالب - سراسر - دمام - گوناگون) را در جای مناسب خود بنویسید .
- 😊 همه کبوتران حرم گنبد امام رضا (ع) چرخ می زدند.
- 😊 ایران سرای من است.
- 😊 ای دل که باید (یا علی) گفت.
- 😊 پرندگان دارای گونه ها و اندازه های هستند.
- 😊 کودکان کم شنوا در تبریز امتحان می دادند. حیاط و بام مدرسه از مردمی بود که به تماشای آنها آمده بودند.

- ۱۲- در هر یک از موارد زیر ، کلمه های مخفف را پیدا کنید و دور آن را خط بکشید.
پایان شب سیه سپید است	در نومییدی بسی امید است
گفت کای فرزند خرد بی گناه	خودز ساحل کرد با حسرت نگاه
چون رهی زین کشتی بی ناخدای	گر فراموش کند ، لطف خدای

- ۱۳- کلمه های در هم ریخته ی زیر را مرتب کنید.
- دست حق - نشناختی - گرفتیم - آنچه - ما - را - دیدی - را - انداختی - و

- ۱۴- به قبل از کلمه های داده شده ، یک کلمه اضافه کنید و جمله بسازید.

- ساحل :
- باطل :
- موج :

- ۱۵- با جا به جا کردن نشانه ها ، کلمه ی مناسب را پیدا کنید.

ح - و - ی

د - ل - ع

غ - ن - ا - ط - ی

ب - ل - ا - ی - س

ط - ل - ب

ت - ر - ح - س

۱۶- مخالف کلمه های زیر را بنویسید.

کهنسال عدل حیات حق

۱۷- برای هر کدام از اسم های زیر دو صفت بنویسید.

رود مادر خدا

۱۸- با هم معنی کلمه های زیر جمله بسازید.

صیاد :
 شیوه:
 لطف:

۱۹- داستان حضرت موسی (ع) و مادرش را به صورت یک متن کوتاه و زیبا خلاصه نویسی کنید.

۲۰- مفهوم ضرب المثل (دست بالای دست بسیار است) . یعنی چه ؟

۲۱- در کدام مصرع ، غلط املائی وجود دارد ؟

ما به دریا حکم طوفان می دهیم .	گر فراموش کند ، تلف خدای
وحی آمد کاین چه فکر باتل است .	رودها از خود نه طغیان می کنند .

۲۲- کلمه های هم خانواده را هم رنگ کنید .

مواج	تحکم	عدل	موج	عشق	حکم
حاکم	عدالت	عاشق	امواج	معشوق	عادل

۲۳- جمله های زیر را به زمان خواسته شده ببرید .

زمان حال	الف) ما به مدرسه خواهیم رفت .
زمان آینده	ب) به سیل و موج فرمان می دهیم .

۲۴- بخش های مناسب را به هم وصل کنید .

دست بالای دست	آشپز که دو تا شد .
آش یا شور می شود یا بی نمک	صدا ندارد .
پای لرزش می نشیند.	هر که خربزه می خورد .
یک دست	بسیار است .

۲۵- در جاهای خالی حروف مناسب بنویسید .

ر..... یلاب..... وفان..... سرت.....

۲۶- از متن درس دو بیت شعر انتخاب کنید که ردیف و قافیه داشته باشد .

۲۷- معنی (سنگین) را در جمله های زیر بنویسید .

- *پلک های برادرم سنگین شد
- *خواب او سنگین شد
- *بار کامیون سنگین است

۲۸- جدول زیر را کامل کنید .

ز - ساحل - زین - کشتی - چو - سیلاب - کای - گر - لطف - کاین - درفکند - خرد - ناخدا

کلمات کوتاه شده	کلمات کامل

۲۹- کلمه ها را به جمع خود وصل کنید .

معنی	طریق	فرمان	کتاب	فکر	ولی

فرامین	کتب	افکار	طرق	اولیا	معانی

۳۰- کلمه ی صحیح را مشخص کنید .

*هنگام ورود امام (ره) خیابان های مسیر استقبال از جمعیت مشتاق بود. (لبالب - سراسر)

*صدای تکبیر از هر سو شنیده می شد. (لبالب - دمام)

*وقتی هواپیمای امام بر دل های عاشق فرود آمد مردم او حلقه زدند. (سراسر - گرداگرد)

درس چهاردهم
ادب از که آموختی

اهداف درس:

آشنایی با مفعول

درس نامه

مفعول:

به این دو جمله دقت کنید . مهسا خوابید . مهسا کتاب را آورد.

در جمله ی دوم اگر بگوییم (مهسا آورد) شنونده منتظر است تا بفهمد مهسا چه چیزی را آورده و جمله کامل نیست.

به کلماتی مانند کتاب که در جواب (چه چیزی را) و (چه کسی را) گفته می شود، مفعول می گویند.

*مفعول معمولا با حرف (را) می آید .

مثال : بهاره دوستش را ملاقات کرد.

بهاره = فاعل دوستش = مفعول را = نشانه ی مفعول ملاقات کرد = فعل

*گاهی اوقات مفعول بدون نشانه ی مفعولی (را) می آید .

مثال: سوسن شکلات پخش کرد . سوسن چه چیزی را پخش کرد ؟ شکلات را

سوسن = فاعل شکلات = مفعول پخش کرد = فعل

حذف فعل:

گاهی برای جلوگیری از تکرار یک یا چند کلمه در جمله آنها را حذف می کنیم . با این کار جمله روانتر، بهتر و زیباتر می شود .

مثال: عالم بی عمل به چه ماند؟ به زنبور بی عسل (ماند = فعل حذف شده)

*حذف فعل در شعر و نثر صورت می گیرد و بیشتر برای رعایت وزن و آهنگ شعر یا نوشته است.

لغت های درس

رنج - بیهوده - سعی - بی فایده - اندوخت - آموخت - علم - خوانی - حاتم - بی عمل - زنبور بی عسل
 لقمان - نظرم - پرهیز - مُشک - عطار - طبله ی - هنرنامی - طبل غازی - میان تهی

هم خانواده

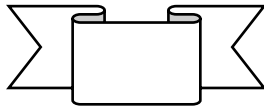
رنج - رنجور - رنجیده	طلب - طالب - مطلوب	عمل - عملیات
عطار - عطر - معطر	علم - عالم - علوم - معلوم	ادب - مودب - ادیب - آداب

واژه نامه

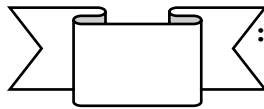
اندوخت : جمع کرد ، گردآوری کرد ، پس انداز کرد	بیهوده : بی فایده ، باطل
پرهیز : دوری	رنج : آزار ، درد ، سختی
طبل : یک نوع ساز بزرگ و تو خالی	طبله : صندوقچه
عطار : فروشنده ی ادویه و گیاهان دارویی	آموخت : یاد داد ، یاد گرفت
نا پسند : زشت ، نا مطلوب ، ناخوشایند	طبل غازی : طبل جنگجو

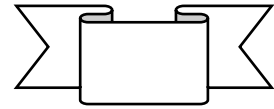
۱- برای هر یک از کلمه های زیر ، یک مترادف (هم معنی) بنویسید.

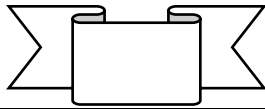
حکیم:

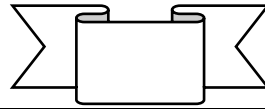
پرهیز:

اندوخت:

غازی:

طبله:

۲- با واژه های (سخن - سعدی - از - چند) یک جمله ی زیبا بنویسید.

۳- برای هر یک از کلمه های زیر ، یک کلمه ی مخالف از درس پیدا کنید.

بی هنر

سودمند

خورد

دانایی

۴- در هر یک از جمله های زیر ، مشخص کنید چه تشبیهی صورت گرفته است ؟

*عالم بی عمل به زنبور بی عسل ماند . به تشبیه شده است .

*دانا چون طبله ی عطار است . به تشبیه شده است .

*نادان چون طبل غازی است . به تشبیه شده است .

۵- بیت زیر را به زبان ساده بنویسید.

علم چندان که بیشتر خوانی چون عمل در تو نیست نادانی

۶- برای هر یک از واژه های زیر ، یک موصوف یا صفت بنویسید.

موصوف	علم	عطار	زنبور	طبل
صفت	با ادب	عالم	پسندیده	

۷- کلمه های زیر را مرتب کنید.

که - بگوئید - مشک - عطار - است - آن - ببوید - نه - آن - که - خود

۸- هر دو واژه را در یک جمله به کار ببرید.

(روشن ، خاموش)

(حکیم و دانشمند)

۹- با توجه به جمله های زیر ، جدول را کامل کنید.

*دانش آموزان درس خواندند.

*شیر التماس های موش را شنید.

*آموزگار نرم افزار آموزشی را به دانش آموزان معرفی کرد .

*برادرم کفش هایم را به پیمان داد.

فاعل	مفعول	فعل	زمان فعل

۱۰- جاهای خالی را با حروف مناسب (که - در - از - و - بلکه) کامل کنید.

*انسان های بزرگی هستند چون آفتاب آسمان تاریخ می درخشند .

*نه تنها ، ایرانیان همه ی جهانیان آثار درخشان آن ها استفاده می کنند .

۱۱- در هر یک از موارد زیر فعل حذف شده را مشخص کنید.

جمله	فعل حذف شده
گندم از گندم بروید، جو ز جو	
ادب از که آموختی؟ گفت از بی ادبان	
عالم بی عمل به چه ماند؟ به زنبور بی عمل	

۱۲- در هر گروه از کلمه ها یک کلمه با بقیه ناهماهنگ است. آن را مشخص کنید.

*سعی - تلاش - رنج - کوشش

*ادب - عالم - آداب - مودب

*بیهوده - بی فایده - بی ادب - بی عمل

۱۳- هر یک از جمله های زیر ، سخنان معروفی از بزرگان است که در قالب ضرب المثل استفاده می شود . آن را بنویسید.

*فردوسی بود هر که بود

*سعدی نابرده گنج میسر نمی شود. مزد آن گرفت جان برادر که

۱۴- برای هر یک از کلمه های زیر دو هم خانواده بنویسید.

لطف	<input type="text"/>	تفکر	<input type="text"/>	قصد	<input type="text"/>
حق	<input type="text"/>	عجب	<input type="text"/>	مطلب	<input type="text"/>

۱۵- کلمه هایی که از دو قسمت تشکیل شده است را مشخص کنید.

(دلتنگ - آتشبار - عطار - میان تهی - وصف ناپذیر - طغیان - عالم - سیلاب)

۱۶- برای صفت های زیر اسم مناسب بنویسید.

					اسم
بی گناه	درخشان	جلیل	کهنسال	مغرور	صفت

۱۷- هر یک از عبارت های زیر را بخوانید و حروف ربط را مشخص کنید.

*یکی آن که اندوخت و نخورد.

*ای دوستان! این چیزها که گفتید درست است اما چیزهایی هم بود که شما ندیدید.

*دوست داشتنی ساعت ها کنارش بنشینی تا برایت قصه بگوید.

۱۸- از بین بند های درس های کتاب فارسی ، بندی را انتخاب کنید که واژه های (اولین - آخر - اول - ابتدا) در آن به کار رفته باشد.

۱۹- در شعر زیر کلمه های هم آهنگ را پیدا کنید.

در آن دم دل به امید خدا بست

به کَلّی رشته ی امید بگسست

قضا بر باز خورد آن تیر و افتاد

بزد ماری به شست پای صیاد

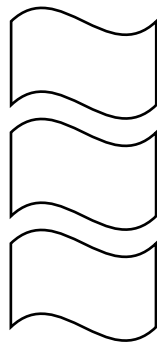
۲۰- (هر چه از ایشان در نظرم نا پسند آمد ، از آن پرهیز کردم.) یعنی چه ؟

۲۱- با توجه به متن درس ، جدول را کامل کنید .

حرف	کلمه	جمله
ع ع ع		
پ پ		
م م		

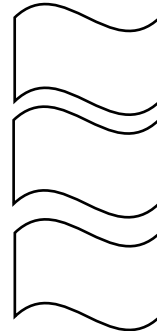
۲۲- با حروف در هم ریخته ، کلمه های معنی دار از متن درس بنویسید .

ب - ه - ل - ط

ز - غ - ا - ی

ر - ط - ا - ع

ن - ا - س - پ - ن - د

ب - ی - و - ه - د - ه

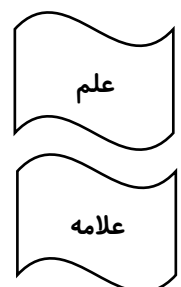
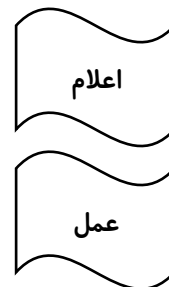
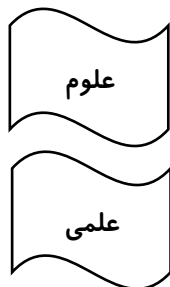
ل - ق - ا - م - ن

۲۳- برای جمله های زیر نمودار رسم کنید .

دوستانم ، وسایلشان را برداشتند .

*من مادرم را دوست دارم .

۲۴- کلمه های هم خانواده را هم رنگ کنید .

۲۵- در عبارت های زیر کلمه هایی که اشتباه املائی دارند را پیدا کنید و صحیح آن ها را بنویسید .

*دو کس رنج بیجوده بردند و سعی بی فایده کردند .

*عالم بی امل به چه ماند ؟ زنبور بی عصل .

*موشک آن است که خود ببوید ، نه آن که اطار بگوید .

۲۶- کلمه های ساده و غیر ساده را مشخص کنید .

بیهوده - رنج - بی فایده - بی ادبان - ایشان - ناپسند - پرهیز - ادب - آموخت - بی عمل - مشک - عطار
 خاموش - نادان - طبل - هنرنا

غیر ساده	ساده

۲۷- در هر ردیف کلمه ای که با بقیه فرق دارد آن را مشخص کنید .

- * ادب ، آداب ، ادبار ، مودب
- * لقمان ، اعتصامی ، سعدی ، گیلانی
- * بگوید ، ببوید ، ماند ، نادانی
- * بی عمل ، بی عسل ، بی ادب ، با مزه

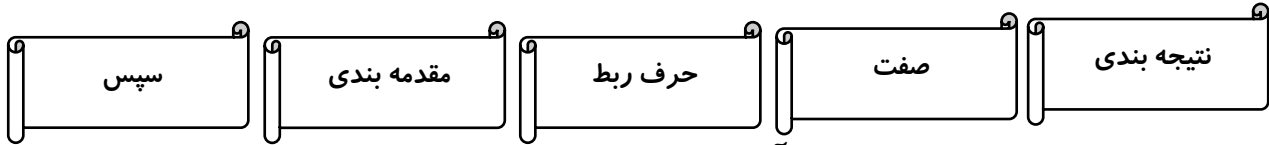
۲۸- جدول زیر را کامل کنید .

علی چه چیزی را دید ؟	علی دید .
دانش آموزان درس را خواندند .	دانش آموزان خواندند .
زهرة سیب را خورد .	
	مادر ملاقات کرد .

۲۹- یک ضرب المثل بنویسید که یکی از روزهای هفته در آن به کار رفته باشد .

۳۰- پاسخ هر جمله را پیدا کنید .

* کلمه ای که برای توصیف اسم قبل خود می آید .

* حرفی که بین دو جمله می آید و ترتیب زمانی جمله ها را نشان می دهد.

* بندی که در پایان متن می آید و مطالب متن را جمع بندی می کند .

* حرفی است که بین دو جمله می آید و آن دو جمله را به یکدیگر مربوط می کند .

* بندی که در ابتدای متن می آید و خواننده را به فضای متن وارد می کند .

درس پانزدهم

شیر و موش

اهداف درس:

آشنایی با کلمه های هم قافیه

آشنایی با پسوند (زار)

آشنایی با منادا

درس نامه

کلمه های هم قافیه:

کلمه هایی هستند که هم وزن، هم آهنگ و هم پایان هستند .

مثال: رفتار، بیدار غازی، بازی دانا، توانا موش، گوش

*با اضافه کردن پسوند (زار) به اسم می توان کلمه های غیر ساده ساخت .

مثال: سبزه + زار = سبزه زار : جایی که پر از نمک باشد.

نمک + زار = نمکزار : جایی که پر از نمک باشد.

گندم + زار = گندمزار : جایی که پر از گندم است.

منادا:

اسم است . زمانی که بخواهیم کسی یا چیزی را صدا بزنیم از منادا استفاده می کنیم . مثال : یا علی

روش تبدیل اسم به منادا

الف) اسم + ا = سعیدیا ب) اسم + ای آشنا ج) اسم + یا = یا علی

د) اسم + ایا = ایا شاه ایرا زمین

در مثالهای بالا به اسم (منادا) گفته می شود و به هر یک از حرفهای (ا)، (ای)، (یا)، (ایا) حرف ندا می گویند.

لغت های درس

بیشه ای - خفته - موشکی - آن قدر - متغیر - بازی گوش - له گندش - غازی - دُم بیچاره - صید - هراس
التماس - وحشی - خطا - مغفرت - لابه - حاصل - اتفاقاً - صیاد - حول وحوش - بشتافت - عوض - خلاص
رهایبی - زینجه ی

هم خانواده

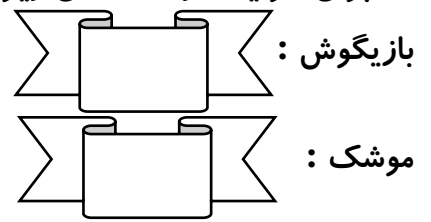
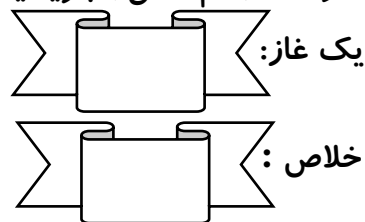
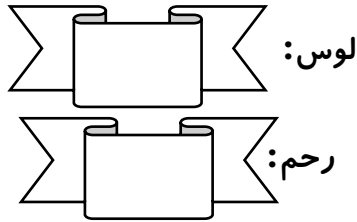
متغیر - تغییر	مغفرت - استغفار - غفران
صید - صیاد	رحم - رحمان - رحیم
صید - صیاد	عوض - تعویض - معاوضه
حاصل - محصول	موفق - توفیق - موفقیت
سحر - ساحر	قدرت - قادر - مقدر
التماس - ملتمس	وحوش - وحش - وحشی
دقیق - دقت - دقیقاً	موقع - مواقع - موقعیت

واژه نامه

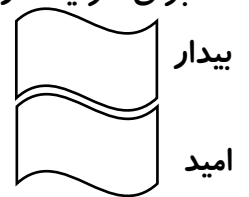
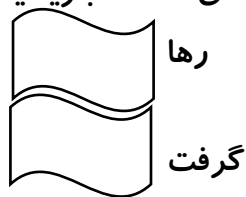
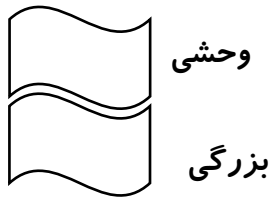
آشفته : پربشان	بازیگوش : کسی که بیشتر به فکر بازی کردن است.
بشتافت : عجله کرد ، تند رفت	بند : گره
بیشه : نی زار ، نیستان	چار : شکل گفتاری چهار
حاصل کرد : به دست آورد	حول وحوش : اطراف ، گرداگرد ، محیط
خطا : گناهی غیر عمد ، اشتباه	خفته : خوابیده ، به خواب رفته
خلاص : رهایبی ، نجات	رحم : مهربانی ، گذشتن
گرم : جوانمردی ، سخاوت	لابه : عجز و التماس
لوس : چاپلوس ، کسی که خود را بی جهت نزد دیگران عزیز می کند.	
مغفرت : آمرزش ، بخشش گناهان	منع کردن : باز داشتن ، دور کردن
موشک : موش کوچک	هراس : بیم ، ترس
وحوش : جمع وحشی ، جانوران دشتی و کوهی	یک غازی : بی ارزش ، نا چیز

۱- برای هر یک از کلمه های زیر ، یک مترادف (هم معنی) بنویسید.

۲- برای هر یک از کلمه های زیر ، یک کلمه ی مخالف بنویسید.

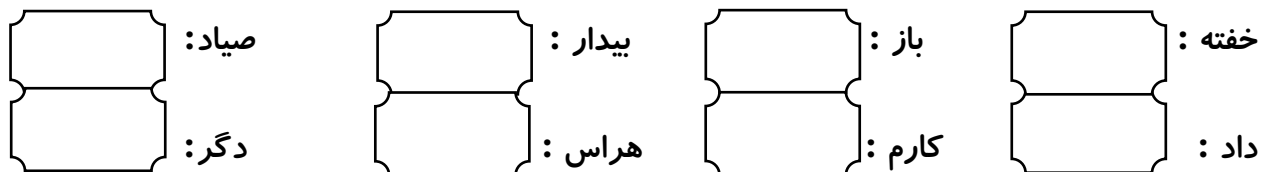

۳- برای هر اسم ، یک صفت و برای هر صفت ، یک اسم بنویسید.

	موش		زمین		شیر	اسم
خطا کار		بی رحم		وحشی		صفت

۴- یک ضرب المثل بنویسید که در آن ، دو بار از کلمه ی (خفته) استفاده شده باشد.

۵- با توجه به درس ، برای هر یک از کلمه های زیر یک کلمه ی هم قافیه بنویسید.

۶- با هر دو کلمه ی زیر ، یک جمله ی خنده دار بنویسید.

(موش و گوش)

(شیر و شکم)

۷- منادا و نشانه های ندا را در هر یک از جمله ای زیر مشخص کنید.

- 😊 گفت ای موش لوس یک غازی
 با دم شیر می کنی بازی
- 😊 خود ز ساحل کرد با حسرت ، نگاه
 گفت کای فرزند خرد بی گناه
- 😊 سعدیا ، مرد نکو نام نمیرد هرگز مرده آن است که نامش به نکویی نبرند
- 😊 یا رب نظر تو بر نگردد هرگز

منادا	نشانه ی ندا

۸- هر کلمه را با پسوند مناسب خود ترکیب کنید و با کلمه ی جدید یک جمله بسازید.

	نمک
	کوه

۹- کلمه های زیر را در دو دسته ی (موصوف ، صفت و فعل) طبقه بندی کنید.

- مردم - می گشت - مهربان - ایران - ماهر - آرش کمان گیر - پرستو - درخشان - بود - مرد - پیر - موش
 اشک - می ریختند - نا امید - مغفرت - صیاد - افتاد

	موصوف
	صفت
	فعل

۱۰- شعر (موش و شیر) را به صورت یک داستان کوتاه و زیبا به زبان ساده باز نویسی کنید.

۱۱- در داستان کوتاه و آموزنده ی زیر علائم نگارشی استفاده نشده است . در هر کجا که نیاز دیدید آن ها را به کار ببرید.

مرد ناشنوا پرسید خوب همسایه ی عزیز طبیب دستور داده است چه غذاهایی بخورید بیمار که از دست مرد عصبانی شده بود گفت زهر مار مرد در جواب سری تکان داد و گفت نوش جان این غذایی است که طبیب برای بیشتر بیماران توصیه می کند امیدوارم که به شما بسازد

۱۲- کلمه های زیر را مرتب کنید.

😊 شیر - موش - داد - رهایی - چون - را

😊 خود - شد - زبنجه ی - رها - صیاد

۱۳- از شعر (شیر و موش) چند ترکیب پیدا کنید که با (-) با یکدیگر ترکیب شده باشند .

۱۴- املا ی درست واژه های زیر را با توجه به معنی آن ها بنویسید.

😊 یک قازی = بی ارزش

😊 حول وهوش = اطراف

😊 متقیّر = عصبانی

😊 حراس = ترس

۱۵- در هر گروه یک کلمه با بقیه فرق دارد ، آن را مشخص کنید.

😊 خلاص - رهایی - التماس - آزادی

😊 کردار - بسپار - گفتار - رفتار

😊 گرفتار - افتاد - نهاد - برد

۱۶- با معنای متفاوت کلمه ی (شیر) جمله بسازید.

شیر:

شیر:

شیر:

۱۷- کلمه های هم خانواده را از جدول پیدا کنید و در جاهای خالی بنویسید .

ل	ش	غ	ل	ر	م
ک	م	ن	ظ	م	ح
ت	ع	ر	ش	د	ص
ش	ل	ا	ر	ر	و
ا	م	ه	ق	س	ل
ف	ت	ک	م	ی	ل

مشاغل مشرق

همراه کامل

تدریس نظم

معلم

۱۸- کلمه های وارونه را صحیح کنید و بنویسید .

محر

شوحو

اطخ

سامتلا

ترفغم

هراچیب

۱۹- با حروف زیر ، چهار کلمه بنویسید .

م - ت - غ - ی - ر

ک - ل - ه - ی - م - و - ش

ی - ک - غ - ا - ز - ی

ب - ا - ز - ی - گ - و - ش

۲۰- با خواندن شعر (شیر و موش) چه ضرب المثلی در ذهنتان یادآوری شده است ؟

۲۱- به هر کلمه (زار) اضافه کنید و معنی آن را بنویسید .

نی + = :
 شن + = :

۲۲- هر مصراع را به مصراع مربوط به خودش وصل کنید .

به هوا برده بر زمین زندش

دست برد و گرفت کله ی موش

شد گرفتار ، موش بازی گوش

خواست در زیر پنجه له کندش

پنجه وا کرد و موش را ول کرد

شیراز این لابه ، رحم حاصل کرد

۲۳- در عبارت زیر چند غلط املایی وجود دارد ، آنها را پیدا کنید و شکل صحیح کلمات را بنویسید .

ناگهان ، معلم از جای بر خواست و گفت : " خیلی آلی است ، تا این جا بسیار جالب بود . چون شما با تفکر درباره ی واژه های جدید به اندیشه های تازه ای دست یافته اید . اما بگذارید گروه (عمل) هم نضراط خودشان را بیان کنند .

۲۴- به جای واژگان مشخص شده ، واژه های دیگری قرار دهید و جمله ها را دوباره بنویسید .

هیچ چیز نمی تواند اثر محبت را از بین ببرد .
 پیرسیم و از پرسیدن نهراسیم .

۲۵- بیت زیر چند جمله دارد ؟ (آن ها را مشخص کنید .)

شد گرفتار موش بازیگوش

دست برد و گرفت کله ی موش

۲۶- ترکیب های زیر را در دسته های ویژه قرار دهید .

نیمکت کلاس - برگ درختان - بوی خوش - باد بهاری - زندگی راحت - دانش آموزان زرنگ - در باغ کار سخت - قلم علی

۲۷- حروف نا معلوم را پیدا کنید .

ز	ض	ت	ط	س	ث	ص	ه	ح	غ
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

هرا....

و...وش

م...فرت

خلا....

عو....

خ...ا

۲۸- کلمه های زیر را بخوانید و بر اساس دستورالعمل زیر انجام دهید .

متغیر	صید	خواست	خواب	خلاص	مغفرت	حول و حوش
لابه	کله	پنجه	بیشه	بیچاره	رحم	وحوش

*کلمه هایی را که نشانه ی (ص) دارند ، نارنجی کنید .

*کلمه هایی را که نشانه ی (غ) دارند آبی کنید .

*کلمه هایی را که نشانه ی (و) در آن ها صدای (ا) می دهند ، قرمز کنید .

*کلمه هایی را که نشانه ی (و) در آن ها بی صدا است ، زرد کنید .

*کلمه هایی را که صدای آخر آن ها (-) است ، سبز کنید .

*کلمه باقی مانده را بنفش کنید .

۲۹- در هر دسته از کلمات زیر ، کدام یک با بقیه فرق می کند؟

- الف) گاز - راز - بازی
ب) گنج - گنجه - پنجه
ج) صیاد - سد - صید
د) موش - شیر - هوش

۳۰- نمودار جمله های زیر را رسم کنید .

فرزانه عروسک را روی میز گذاشت .

خواهرم لیوان را از مادر گرفت .

درس شانزدهم

پرسشگری

اهداف درس:

آشنایی با دانشمند ایرانی ابوریحان بیرونی

آشنایی با قید

آشنایی با حروف اضافه

درس نامه

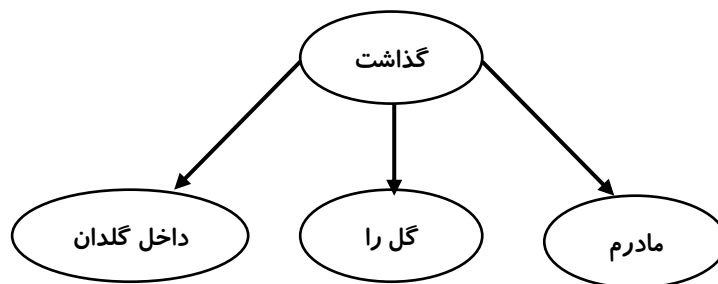
قید:

کلمه ای است که مفهوم زمان، مکان، حالت، مقدار، تکرار، کیفیت، تردید و را به فعل جمله اضافه می کند .
 مثال : امروز، آنجا، خندان، اندک، دوباره، خوب، شاید، البته، احتمالاً و.....

حرف اضافه:

به حروفی گفته می شود که به کمک آنها کلمه ای به جمله اضافه می شود تا معنای جمله کاملتر شود.
 تعدادی از حروف اضافه عبارتند از : با، به، از، برای، روی، در، بر، بدون و.....

مادرم گل را داخل گلدان گذاشت .

هفته ی گذشته حسین توپ را درون دروازه نشانده .

هفته ی گذشته = قید زمان حسین = فاعل توپ = مفعول نشانده = فعل
 درون دروازه = قید مکان نشانده = فعل

*حرف اضافه (به) از کلمه های پس از خودش جدا نوشته می شود.

مثال : به خانه بازگشت .

*اگر حرف اضافه (به) بین دو واژه ی تکراری قرار گیرد جدا نوشته می شود .

مثال : سر به سر

*اگر حرف اضافه ی (به) در بخش های اصلی جمله به صورت جدا نوشته می شود.

مثال : به دست آورد.

لغت های درس

شبیهِ - علامت سوال - منتظر - موجودات - عجیب غریب - فضایی - لیز - معلّق - خلاصه - مغزمان - قهرمان
فلان - بعضی ها - همین طور - آویزان - گوشواره - مرتبه - جاهل - پژوهشگران - پاسخ - یادگیری - ابوریحان
دانش اندوزی - ریاضی دان - فیلسوفان - مسائل گوناگون - گسترش - جهل - سپری - جست و جوی - علّت
اتفاقاتی - اطرافش - کشف - ناشناخته - علاقه ی - گریزان - بستر - واپسین - می گذرانید - حالت - خواهش
احوال پرسى - خواهش - مسئله - درگذرم - توضیح - نادانسته

هم خانواده

شبیهِ - شباهت - تشبیه	کشف - کاشف	قوی - مقوی
موجودات - موجود - وجود	توضیح - واضح	علّت - علل - تعلل
هوش - هوشمند - هوشیار	دانش - دانشمند	گریست - گریه - گریان - گریستن
جهل - جهالت - جاهل	علامت - علائم	

واژه نامه

جاهل : نادان ، بی خبر	بالین : بستر خواب
خلاصه : کوتاه شده ، مختصر	تحقیق : پژوهش ، پرس و جو
دانش اندوزی : به دست آوردن و اندوختن دانش	جهل : نادانی ، بی خبر
سپری شدن : کامل شدن ، به پایان رسیدن	مسائل : جمع مسئله
خواهش کرد : تقاضا کرد ، تمنا کرد	فیلسوفان : جمع فیلسوف
درگذرم : بمیرم گریزان : فراری بودن	معلّق : آویزان
عجیب و غریب : شگفت آور	واپسین : آخرین ، پایانی
علاقه : میل ، دوست داشتن	گرامی : عزیز ، دوست داشتنی
همواره : همیشه ، پشت سر هم	گسترش : پخش کردن ، وسیع کردن
علّت : دلیل	

۱- برای هر یک از کلمه های زیر ، یک مترادف (هم معنی) بنویسید.

گسترش

گرامی

جاهل

خلاصه

۲- هر جمله را با کلمه ی مناسب داخل کمانک کامل کنید .

*مریم یک کتاب علمی کتاب خانه امانت گرفت . (از - را - به)

*سعیده و خانواده اش مسافرت رفتند . (تا - به - از)

*دانشمندی بزرگ بستر بیماری بود . (با - در - برای)

۳- مخالف کلمه های زیر را بنویسید.

بیماری

پاسخ

کامل

پایین

نشسته

طولانی

دانسته

۴- هر دو واژه را در یک جمله به کار ببرید.

(غریب و آشنا) :

(جاهل و جهل) :

۵- با دیدن (کتاب) شما یاد چه چیز هایی می آفتید ؟

۶- با توجه به متن درس ، برای هر اسم یک صفت و برای هر صفت یک اسم بنویسید.

اسم	مساله	داستان	اسم
صفت	کوتاه	جاهل	صفت

۷- مفهوم حدیث پیامبر که ضرب المثل نیز تبدیل شده (زگهواره تا گور دانش بجوی) یعنی چه ؟

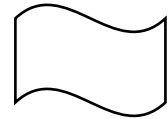
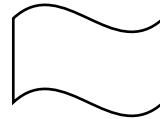
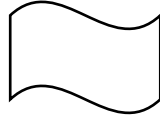
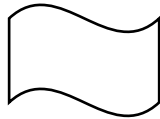
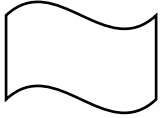

۸- با توجه به جمله ، جدول زیر را کامل کنید.

زمان فعل	فعل	قید	مفعول	فاعل	جمله
					ارین کتاب را در کلاس می خواند. علی هفته ی گذشته در نمایشگاه بود. به نماز جمعه خواهم رفت.

۹- از ترکیب واژه های زیر ، چند واژه ی جدید بسازید.

(علمی - پرسى - بیماری - مسائل - زیاد - احوال - گوناگون - بستر - کتاب های - مسئله)

۱۰- برای هر کلمه ، دو کلمه (هم آهنگ) یا (هم قافیه) بنویسید.

رفتار:

دانش:

جاهل:

۱۱- کلمه های زیر را مرتب کنید.

گوش - علامت - سوال - انسان ها - شکل - است.

[Blank box for word arrangement]

موجودات - دنبال - یکی - غریب - است - و - عجیب - به - فضایی

[Blank box for word arrangement]

همیشه - یادگیری - ابوریحان - بود - و - دانش اندوزی - تشنه ی

[Blank box for word arrangement]

۱۲- برای جمله ی زیر یک نمودار رسم کنید و در آن فعل ، فاعل ، قید و مفعول را مشخص کنید.

امیر مداد را از جامدادی برداشت .

۱۳- هر یک از صفت های زیر را با (ترین) ترکیب کنید و هر یک را در جمله ای به کار ببرید .

	مشهور + ترین
	بزرگ + ترین

۱۴- در جمله های زیر ، قیده ها و فعل ها را پیدا کنید و در جاهای خالی بنویسید.

فعل	قید	جمله
		وقتی شیشه شکست او به سرعت فرار کرد. پالتوی من به نرمی پالتوی شما نیست. اخبار جوانه ها ساعت ۱۶ پخش می شود. معلّم شاگردان را در بیمارستان ملاقات کرد.

۱۵- زمان هر یک از فعل های مشخص شده را به زمان آینده تبدیل کنید و جمله را یک بار دیگر بنویسید .
 پرستوهای دریایی هنگام خطر آماده ی دفاع از لانه می شوند و مهاجرت نمی کنند .

۱۶- با شکل کامل کلمه های مخفّف (کوتاه) جمله بنویسید.

	ناگه
	رهنما
	فتاد

۱۷- کلمه های زیر را به ترتیب حروف الفبا بنویسید.

(گریست - برنا - علامت - فضا - واپسین - جست و جو - لحظه)

۱۸- در هر گروه از کلمه های زیر یک کلمه با بقیه ناهماهنگ است ، آن را مشخص کنید.

*سعدی - ابوریحان بیرونی - حافظ - فردوسی

*دانشمند - فیلسوف - جاهل - حکیم

*پرسش - سوال - مسئله - دانش

۱۹- به چه جایی (کشتزار) می گویند؟

ب (جایی که نی رویده است.

الف (جایی که نمک فراوان دارد .

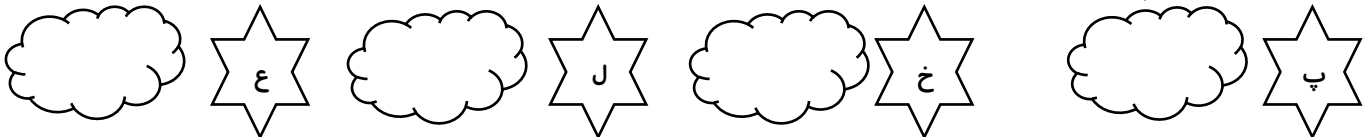
د (جایی ک گیاه کاشته شده باشد.

ج (جایی که شن فراوان است .

۲۰- کدام یک از گزینه های زیر مخالف هم هستند ؟

الف (عالم - جاهل ب (پرهیز - اندرز ج (عدل - انصاف د (هراس - آگاهی

۲۱- برای هر کدام از نشانه های زیر یک کلمه از درس بنویسید .

۲۲- متن زیر را بخوانید و دور کلمه هایی که غلط املائی دارد خط بکشید و صحیح آن ها را بنویسید .

هنگامی که سال های عمر او به ۷۸ رسید ، در بستر بیماری ، واپسین لحظات زندگی را می گذرانید . دوستی

دانشمند برای احوال پرسی بر بالین وی آمد . ابوریحان با همان هالت بیماری از او خاهش کرد که یکی از مسائل

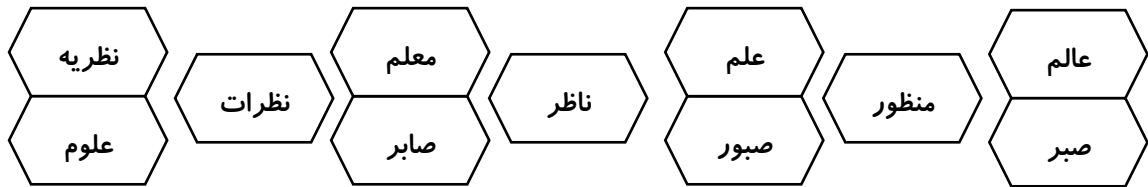
علمی را باذگو کند .

۲۳- با توجه به نمونه ، جدول را کامل کنید .

کلمه	حروف اصلی	کلمه های ساخته شده با حروف
اطراف	ط - ر - ف	طناب - رضا - فصل
لحظات		
جاهل		
غریب		

۲۴- کلمه های هم خانواده را هم رنگ کنید .

۲۵- از متن درس ۵ تا صفت و موصوف (ترکیب وصفی) پیدا کنید .

۲۶- کلمه ی درست داخل پرانتز را در جمله بنویسید .

*او خواهش کرد که پاسخ یکی از مسائل علمی را دهد . (توضیه - توضیح)

*ابوریحان از نادانی و گریزان بود . (جهل - جحل)

۲۷- هر کلمه را با حرف مناسب کامل کنید .

م...لق ق...رمان م...ائل نارا...تی

۲۸- ابوریحان بیرونی را در دو سطر معرفی کنید .

.....

.....

۲۹- دو جمله از درس پیدا کنید که یکی از نشانه های (به ، با ، از ، روی) در آن ها باشد.

۳۰- نمودار جمله زیر را بکشید .

آن ها همواره به دنبال سوال های خود می روند .

درس هفدهم

مدرسه هوشمند

اهداف درس:

آشنایی با ساخت کلمه های غیر ساده

بن مضارع + نده

درس نامه

در کلمه های غیر ساده ای مانند (شنونده، خواننده، جوینده و ...) پسوند (-نده) در ترکیب با واژه صفت می سازد.
مثال: بین + -ند ه = بیننده (صفت)

(انه، گاه، زار، گره مند، گار و ناک) پسوندهایی هستند که بعد از کلمه آمده اند و کلمه جدید ساخته اند.

*یکی دیگر از این پسوندهای معروف (-ند ه) است.

گوی + -ند ه = گوینده : شخصی که چیزی را می گوید.

شنو + -ند ه = شنونده : شخصی که چیزی را می شنود.

ران -ند ه = راننده : شخصی که چیزی را می راند.

*برخی کلمه های غیر ساده از بیش از دو جز تشکیل شده اند.

بزرگوارانه = بزرگ + وار + انه چشمه سار = چشم + ه + سار

دانایی = دان + ا + یی کلمه + انه = شجاع + انه = شجاعانه

کلمه + گاه = آرایش + گاه = آرایشگاه کلمه + زار = گل + زار = گلزار

کلمه + گر = کار + گر = کارگر کلمه + مند = کار + مند = کارمند

کلمه + گاه = آموز + گار = آموزگار کلمه + ناک = درد + ناک = دردناک

لغت های درس

مهتاب - بیرون - عمیقی - دلنشین - لذت - منتقل - مدرسه ی - کوچه - فاصله - سری - گذشت - معرفت
 حیاط - لحظه - ریز نقشی - معرفی - بنفشه - سمت - حرکت - لمسی - بعد - بگذاری - معلوم - حاضری
 نیامده - پرس و جو - هوشمند - احتیاج - قلم نوری - استفاده - خوشامدگویی - رسم - نقاله - اندازه گیری
 خط کشی - واقعی - احوال پرسی - تصاویری - رنگارنگ - موسیقی - دلگرم - آغاز - نرم افزاری - چقدر - عکس
 آزمایشگاه - خانواده - سرگرم - گفت و گو - پایگاه - مشغول - خوشحال - فناوری - پیشرفت های علمی

هم خانواده

عمیق - عمق	واقعی - واقعیت - واقعا	نفس - تنفس
بیننده - بینا	منتقل - انتقال - نقل	لمس - لامسه
وارد - ورود	معرفی - تعریف - معارفه	احتیاج - محتاج
حاضر - حضور - محضر	معرفت - عارف - عرفان	عمیق - عمق
شنونده - شنوا - شنیدن	خط - خطوط - خطاط	تصاویر - تصویر - مصوّر

واژه نامه

پیامک : پیام کوتاه	احتاج داشت : نیاز داشت
ریز نقشی : کوچکی	تصاویر : عکس ، جمع تصویر
ملایم : آرام	فناوری : استفاده از علم در کارهای مختلف مانند پزشکی
مجازی : غیر واقعی	رایانه : معادل فارسی کامپیوتر
معرفت : شناخت ، آگاهی	قلم نوری : قلم ویژه ی تخته های هوشمند
نماین شد : معلوم شد ، مشخص شد	منتقل شده بود : جابه جا شد بود
	معلوم : مشخص

۱- برای هر واژه ، یک صفت مناسب بنویسید و برای هر واژه را در یک جمله به کار ببرید.

	مدرسه
	دستکش

۲- کلمه های داده شده را با (ان) جمع ببندید .

انگشت	دانش آموز	دوست
تشنه	گذشته	ستاره

۳- کلمه های زیر مرتب کنید.

و - فناوری - علمی - پیشرفت های - آسان - چقدر - است - کرده - کارها - را

اشعار - موسیقی - زیبا - و - با - تصاویر - همراه - هم - ملایمی - می شد - شنیده

۴- هر کدام از علائم نگارشی (، - . - : - ؟ - " ") را در جاهای خالی قرار دهید .

مهتاب پرسید ... این چیست ... بنفشه گفت ... باید کف دست خودت را روی آن بگذاری تا معلوم شود امروز در کلاس حاضری ... اگر دانش آموزی به مدرسه نیامده باشد ... این صفحه کوچک به پدر و مادرش پیامک می دهد ...

۵- مفرد و جمع هر یک از کلمه های زیر را بنویسید.

مفرد	طرف	علت	مسئله	مدرسه
جمع	لحظات	کتب	عجایب	

۶- با انتخاب فعل مناسب جمله ها را کامل کنید.

*مادر بزرگ غذای گرم به او (خورد - خوراند)

*ناگهان زلزله خانه ی ما را (لرزاند - لرزید)

۷- جمله ها را به زمان گذشته تغییر دهید.

تبدیل جمله به زمان گذشته	جمله
	شاگردان لباس های ورزشی را می پوشند. مهسا پاکت نامه را باز می کند. قصه های ظهر جمعه رادیو بسیار شنیدنی است.

۸- از حروف داخل مستطیل کمک بگیرید و کلمه های جدید بسازید .

م ت ع و ن ف ر ی ق ل

۹- با توجه به جمله ها ، جدول زیر را کامل کنید.

جمله	فاعل	مفعول	صفت	قید	فعل	زمان فعل
دهقان پیر، درخت گردو را می کاشت . مردم ایران نام آرش کمانگیر را با افتخار صدا می زنند. هر که را طاووس باید جور هندوستان کشد .						

۱۰- اجزای هر یک از کلمه های زیر را بنویسید.

<div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 40px; margin: 5px;"></div>	نویسندگان	<div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 40px; margin: 5px;"></div>	خیال بافی	<div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 40px; margin: 5px;"></div>	توانگران
<div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 40px; margin: 5px;"></div>	گفتار	<div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 40px; margin: 5px;"></div>	تازگی	<div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 40px; margin: 5px;"></div>	رنج دیده

۱۱- برای متن زیر یک ضرب المثل بنویسید.

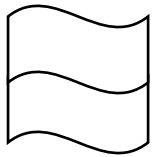
می خواستم برای امروز ناهار آش درست کنم . خواهرم آمد و گفت " : بگذار تا من هم قسمتی از کارها را انجام دهم ". گفتم " : نه ، این کار را باید به تنهایی انجام دهم ، مگر نشنیده ای که می گویند

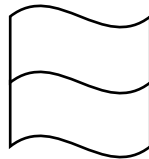
۱۶- با اضافه کردن اجزای زیر به کلمه ی مناسب ، کلمه های جدید بسازید.
 (نمک - گوی - نویس - شن - خوان - شالی - ران - چمن)

نده	
زار	

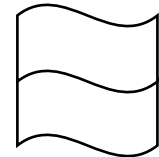
۱۷- برای هر یک از کلمه های زیر یک صفت مناسب بنویسید.

تخته ی
 نرم افزار

نقاله
 خط کش

کوچه ی
 صدای

۱۸- بیت های زیر را کامل کنید.

الهی ، فضل خود را یارِ ما کن

ز گژ گفتن ، زبانم در امان دار

مرا توفیق ده تا حمد خوانم

۱۹- هر دو کلمه مربوط به یک مَثَل است ، مَثَل مربوط به آن را بنویسید.

*آسمان - رنگ

*کوه - آدم

۲۰- جاهای خالی را با کلمه های (سپس ، و ، بعد ، اولین) کامل کنید .

مهتاب روزی بود که به مدرسه ی جدید می رفت . بچه ها دستشان را روی صفحه ای رنگی قرار می دادند و وارد مدرسه می شدند . مهتاب نشانی پایگاه رایانه ای را به پدر و مادرش داد کنار پدر نشست با هم سری به پایگاه مدرسه زدند .

۲۱- با توجه به متن درس ، کلمه هایی را که با یکی از نشانه های داخل جدول شروع شده اند ، پیدا کنید و جدول را کامل کنید. (۳ کلمه)

س س	
ه ه ه	
ع ع ع	
ق ق	
ـ	

۲۲- کلمه های هر قسمت را بخوانید و طبق دستور العمل زیر عمل کنید .

مختلف آغاز عمیق معرفت معرفی نقّاله گوناگون یا بیان
حاضر جورواجور تفکّر

*کلمات مخالف را قرمز کنید .

*کلمه های هم معنی را سبز کنید .

*کلمات دارای تشدید را بنفش کنید .

*کلمه دارای حرف (ضض) را نارنجی کنید .

*کلمه هایی را که یکی از نشانه های (ع ع ع) دارند آبی کنید .

۲۳- هم معنی کلمه های زیر را بنویسید .

یافتن قامت قهقهه احتیاج

۲۴- هر یک از کلمه ها را در جدول مخصوص خود قرار دهید .

جلو در - دست من - ثبت نام - ساعت دیواری - مدرسه ما - تخته سیاه - صفحه کوچک - پنجره اتاق

ی	-

۲۵- جمله های درست را سبز رنگ کنید .

روز سه شنبه برای خرید به فروشگاه مناسب است .

در دنیای امروزی ، کارت اعتباری می تواند جای پول را گرفته است .

آدم ها فقط در فروشگاه ها احساس گمشدگی می کنند .

بدون کارت اعتباری نمی توانیم از فروشگاه خرید کنیم .

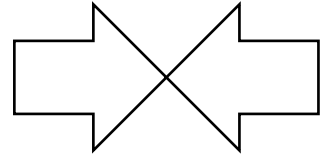
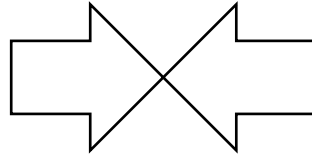
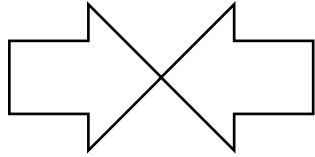
پول چرک کف دست است ، یک ضرب المثل است .

۲۶- جدول کلمه های سه نقطه را از درس کامل کنید .

		ه	ش
		د	ج
ه		ا	ن
ه			ر

۲۷- سه کلمه همراه با مخالف آن را از درس پیدا کنید و بنویسید .

۲۸- واژه های زیر را به ترتیب حروف الفبا بنویسید .

ملایم - تخته - آزمایشگاه - منتقل - فاصله - صفحه ای - رنگارنگ - دخترک - نرم افزار - هوشمند

۲۹- در جدول زیر هر گروه از هم خانواده ها را با یک رنگ مشخص کنید .

حاضر	توان	دقایق	علم
حمد	اشعار	حضور	شعرا
علوم	توانا	معلم	دقیقه
عقل	حمید	توانمند	محضر
صبر	عاقل	شعر	حامد
صابر	احضار	معقول	معلوم

۳۰- برای جمله داخل مستطیل نمودار رسم کنید .

دیبا با کارت اعتباری از فروشگاه خرید کرد .